

Studenteninspraak Onbeperkt

Onderzoeksrapport

Inhoud

Inhoud

Studenteninspraak Onbeperkt	1
Lijst van bijlagen.....	3
Situatieschets.....	4
Projectaanvraag Hart voor Handicap/doel	5
Het project.....	5
Methodologie.....	6
Vragenlijst.....	6
Focusgroepen	8
Portretten	8
Resultaten vragenlijst.....	9
Profiel respondenten.....	9
Geslacht.....	9
Instelling.....	9
Provincie	10
Hoe heb je deze vragenlijst gevonden?	10
Functiebeperkingen	11
Resultaten.....	12
1. Participatie	12
De student participeert niet.....	13
2. Waarom participeren studenten niet?	13
De student participeert wel.....	14
3. Waarom participeren studenten wel?.....	14
4. Zou je graag meer inspraak hebben in je instelling?.....	15
5. Doe je mee aan onderwijsvergaderingen?.....	15
De student participeert niet in onderwijsvergaderingen	16
6. Waarom neem je geen deel aan onderwijsvergaderingen?	16
7. Ondersteuning nodig in Onderwijsraden	17
8. Wat kan ervoor zorgen dat je wel zou participeren?	18
De student participeert wél in onderwijsvergaderingen	19
9. Om welke redenen participeren studenten in onderwijsvergaderingen wél?....	19
10. Welke ondersteuning krijg je hierbij?.....	20
Vraag voor elke student	20

11. Hoe kunnen studentenraden inclusiever en toegankelijker worden?.....	20
12. Hoe zie je je rol als student met een functiebeperking voor andere studenten met een functiebeperking?	21
Charter Studenteninspraak Onbeperkt	22
Inleiding	22
Aanpak focusgroep en analyse.....	23
Tien strategieën.....	23
Communicatie	23
1. We geven concrete en toegankelijke informatie over vergadermomenten	23
2. We zorgen voor een goede informatiedoorstroom	24
3. We leggen de focus op het doel van de vergadering.....	24
Participatie	24
4. We voorzien de mogelijkheid om ook anoniem je stem te laten horen.	24
5. We stellen een aantal vergaderingen open zonder verplichtingen.....	25
6. We stellen thema-specifieke werkgroepen open voor elke student	25
7. We voorzien de mogelijkheid om de vergadering voor te bereiden.	26
8. We organiseren op het meest lokale niveau van elke studentengroep overleg	26
Zichtbaarheid	26
9. We stellen studentenvertegenwoordiging persoonlijk en actief voor bij alle studenten.....	27
10. We geven erkenning aan onze studentenvertegenwoordigers voor de verwezenlijkingen.....	27

Lijst van bijlagen

Bijlage 1 Vragenlijst	28
Bijlage 2 Absolute cijfers woordwolken	35
Bijlage 3 Verslag focusgroep 15/12/2015.....	42
Bijlage 4 verslag focusgroep 4/2/2016.....	55

Situatieschets

De laatste jaren geven steeds meer studenten in het hoger onderwijs aan een functiebeperking te hebben¹. Dit heeft voor een deel te maken met de algemene groei van het aantal ingeschreven studenten in het Vlaams hoger onderwijs. Zo steeg het aantal ingeschreven studenten in het hoger onderwijs tussen 2007 en 2015 met 34% (van 175.228 in 2007 tot 234.971 in 2015²). Meer specifiek is het echter moeilijk een goede schatting te maken van het percentage studenten hoger onderwijs met een functiebeperking. Dit omdat er vandaag nog geen uniform registratiesysteem gebruikt wordt en bovendien nog veel studenten niet aangeven dat ze een functiebeperking hebben. In het thesisonderzoek van Boulanger³ gaf 14.8% van de bevraagde Vlaamse studenten in 2013 aan een functiebeperking te hebben, waarvan amper 40% dit ook had doorgegeven aan de onderwijsinstelling. In zijn onderzoek bleef dus zeker nog zo'n 60% 'verborgen'. Dit zijn dus studenten met een functiebeperking die hun opleiding doorlopen zonder dat de instelling weet heeft van deze beperking. Deze studenten krijgen bijgevolg ook geen faciliteiten of andere ondersteuning. Volgens een onderzoek vanuit het Onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) van 2015 beperkt het aandeel studenten die hun functiebeperking niet melden bij hun onderwijsinstelling zich echter tot 21%.⁴

Van deze studenten met een functiebeperking blijkt vandaag een minderheid betrokken bij studentenvertegenwoordiging. Uit een thesisonderzoek van Soetaert (2011)⁵ bleken 5 van de 28 onderzochte studenten met een functiebeperking te participeren in studentenvertegenwoordiging. Aangezien er in Vlaanderen geen algemene schattingen bestaan van welk percentage studenten aan studentenvertegenwoordiging doet, is het moeilijk dit cijfer te plaatsen. In het algemeen heerst bij studenten en de Vlaamse Vereniging van Studenten echter het gevoel dat studenten met een functiebeperking nog sterk ondervertegenwoordigd zijn bij studentenverenigingen en –raden. Zeker omdat vertegenwoordiging vrij veel tijd vraagt van studenten, leeft de perceptie dat studenten met een functiebeperking hier minder aan kunnen deelnemen omdat ze die tijd liever in hun studies investeren. Het perspectief van studenten met een functiebeperking kan echter op verschillende en waardevolle manieren bijdragen aan studentenparticipatie. Enerzijds geven deze studenten immers hun mening zoals elke andere student dat doet in studentenvertegenwoordiging. Anderzijds kunnen ze ook als student met een functiebeperking een extra facet belichten in gesprekken over het onderwijs en studentenleven, al moet dit uiteraard niet.

Een functiebeperking kan het uitvoeren van een mandaat als studentenvertegenwoordiger bemoeilijken. Studenten kunnen drempels ondervinden

---

¹http://www.diversiteitenleren.be/sites/default/files/4Groeiend_aantal_studenten_met_functie_beperkingen_Cursief_0.pdf

²<http://www.ond.vlaanderen.be/HogerOnderwijs/werken/studentadmin/studentengegevens/default.htm>

³ http://www.siho.be/files/nieuwsbrief/Thesis_VincentBoulanger.pdf

⁴http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten/2012/12.02/150603_Eindrapport_INCLUSHO_OBPWO.pdf

⁵ <http://www.siho.be/files/gidsen/verder%20studereren%20is.pdf>

om hun mening uit te drukken, het vergaderlokaal /gebouw is niet steeds toegankelijk, de informatie over studenteninspraak is moeilijk te vinden,... Door een beperking is het bovendien misschien soms extra moeilijk om een evenwicht te zoeken tussen de energie en tijd die studenten investeren in hun studie en in sociale activiteiten zoals studentenvertegenwoordiging. Deze studenten kunnen echter zowel hun eigen perspectief als student delen, als een perspectief op studeren met een functiebeperking, zodat de waarde van hun input moeilijk overschat kan worden. Een toegankelijke studentenvertegenwoordiging kan immers ook leiden tot meer toegankelijk hoger onderwijs.

Projectaanvraag Hart voor Handicap/doel

De Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) wil in samenwerking met het SIHO een bijdrage leveren aan het creëren van gelijke kansen voor studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs op gebied van studenteninspraak. We willen de studentenraden van de Vlaamse hogescholen en universiteiten meer inclusief en toegankelijk maken op verschillende vlakken waardoor studenten met een functiebeperking gemakkelijk tot bij de studentenraden geraken en daardoor meer inspraak kunnen krijgen.

Dit kan echter pas gerealiseerd worden wanneer het perspectief van de studenten bevestigd, beluisterd en benut wordt. Hiertoe diende VVS in 2015 een kandidatuur in voor de projectoproep 'Ik wil erbij!' van Hart voor Handicap in. Dit project, onder de naam 'Studenteninspraak Onbeperkt' kon de jury overtuigen en kon zo met middelen van Hart voor Handicap starten in juli 2015. Dit project wordt gerealiseerd tussen 1 april 2015 en 1 april 2017.

Het project houdt verschillende fases in en start met een verkennende vragenlijst. Vervolgens wordt op basis van de resultaten een charter opgesteld met 10 concrete strategieën om studentenraden inclusiever te helpen worden en de participatie van studenten met een functiebeperking te doen stijgen. Dit charter wordt daarna ook ondertekend door de voorzitters van de studentenraden aangesloten bij VVS. Met een officieel ondertekening moment in mei 2016 wordt bovendien het bewustzijn rond dit thema vergroot en zetten de studentenraden mee hun schouders onder dit project. De resultaten en portretten worden dan ook samen met het charter bekendgemaakt. In een volgende fase vanaf het begin van academiejaar 2016-2017 neemt het SIHO samen met VVS ook vorming op zich over inclusieve studentenparticipatie voor studentenraden. Hierbij zullen door VVS ook mogelijkheden georganiseerd worden om best practices uit te wisselen die de studentenraden inzetten. Tot slot wordt dit project geëvalueerd door na te gaan bij de studentenraden welke strategieën ze effectief toepassen en of ze hierdoor een verschil opmerken in hun eigen werking.

Het project

De studenten die bevestigd werden in de vragenlijst, zijn studenten in het Vlaams hoger onderwijs met een functiebeperking. De stem van deze studenten wordt binnen de

instelling nog te weinig gehoord en de studentenraden bereiken de studenten met een functiebeperking nog te weinig.⁶

VVS en SIHO willen met dit project de studentenraden dichter brengen bij de studenten met een functiebeperking en willen de drempels om aan studentenvertegenwoordiging zo veel mogelijk wegnemen. Dit willen we doen door de studenten in de studentenraden te sensibiliseren en hierdoor de studentenraden toegankelijker te maken, zowel op fysiek als op sociaal vlak. Als studentenraden zich er bewuster van zijn dat studenten met een functiebeperking moeilijker toegang krijgen tot studenteninspraak, zullen er sneller maatregelen worden genomen. Dit kan aan de hand van het charter dat de studenten ondertekenen waarin richtlijnen en strategieën staan om hun studentenraad toegankelijker te maken. Wanneer ze dit charter ondertekenen, bevestigen ze dat ze hun steentje zullen bijdragen om hun studentenraad toegankelijker te maken.

Methodologie

Om een gedragen charter op te kunnen stellen om studentenvertegenwoordiging door studenten met een functiebeperking te promoten, voerde VVS eerst onderzoek naar deze doelgroep. Dit project bestaat zowel uit kwantitatieve als kwalitatieve elementen. Door een combinatie van deze beide methoden wil VVS verschillende invalshoeken gebruiken om de meest bruikbare strategieën te achterhalen om studentenvertegenwoordiging te versterken.

Vragenlijst

Het eerste aspect van dit project bestond uit een gestructureerde vragenlijst die in te vullen was via Google Forms. VVS stelde deze vragenlijst samen met ondersteuning van onze peter in dit project: het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO). De vragenlijst peilt naar de participatie in studentenvertegenwoordiging van studenten met een functiebeperking en de redenen waarom ze dit wel of niet doen. De verschillende vragen van deze vragenlijst kunnen teruggevonden worden in bijlage 1.

De vragenlijst werd vervolgens afgetoetst bij enkele studenten met een functiebeperking en hierna verspreid via verschillende kanalen zoals e-mail en sociale media. Het SIHO contacteerde de betrokken personeelsleden aan de verschillende instellingen met de vraag deze enquête te verspreiden onder hun studenten met een functiebeperking. De Vlaamse Vereniging van Studenten contacteerde op haar beurt alle studentenverenigingen en stelde dezelfde vraag. Ook op de sociale media van beide organisaties werd deze vragenlijst breed verspreid.

Tussen 16/10/2015 en 15/12/2015 kon deze vragenlijst ingevuld worden, wat door 135 studenten gedaan werd. Bij het begin van de vragenlijst werd absoluut gegarandeerd dat de anonimiteit van elke student gevrijwaard blijft in elke fase van het dit project. De studenten die slechts op enkele vragen antwoordden, werden uit de resultaten

---

⁶ <http://www.siho.be/files/gidsen/verder%20studereren%20is.pdf>

gefilterd. Dit bleken er echter slechts 4 te zijn, wat erop wijst dat studenten die aan de vragenlijst begonnen, deze ook meestal afmaakten.

Daarnaast was deze vragenlijst gericht op studenten met een functiebeperking en dit werd ook duidelijk zo gecommuniceerd. In het begin van de vragenlijst werd dan ook de open vraag gesteld naar het type functiebeperking van de respondent. Niettegenstaande deze elementen werd de vragenlijst wel ingevuld door enkele studenten zonder functiebeperking of zonder een functiebeperking zoals ze gedefinieerd zijn door de VLOR⁷. Er werd echter voor gekozen deze antwoorden niet uit de resultaten te halen. De enkele studenten die vermoedelijk geen functiebeperking hebben zoals ze gedefinieerd worden door VLOR, identificeren zich mogelijk niet als student met een functiebeperking. Ze geven echter vaak wel relevante en waardevolle antwoorden en informatie voor dit onderzoek. Uiteindelijk werden de antwoorden van 131 respondenten meegenomen in de analyse. De resultaten van deze vragenlijst en de bijhorende analyse volgen verder in dit project.

Hiermee werd dan ook niet getracht een representatieve steekproef van de Vlaamse studentenbevolking af te nemen maar wel zo veel mogelijk studenten met een functiebeperking te bereiken. Bovendien was het ook niet mogelijk te controleren in welke mate of op welke manier de tussenpersonen deze vragenlijst gepromoot en verspreid hebben (om de anonimiteit te garanderen). Hierdoor geven de resultaten mogelijk een vertekend beeld. Het doel van deze vragenlijst bestaat echter in het schetsen van een exploratieve blik op studenten met een functiebeperking, zodat concrete strategieën verzameld kunnen worden om hun aanwezigheid in studentenvertegenwoordiging te stimuleren.

Bij de analyse van de vragenlijst werden de inhoudelijke antwoorden geïnterpreteerd en ingedeeld in verschillende omvattende codes. Op deze manier werd het mogelijk antwoorden te categoriseren. Omdat de absolute cijfers van de inhoudelijke antwoorden door hun diversiteit vaak geen boodschap dragen, werd gekozen om vervolgens woordwolken op te stellen van deze antwoorden. Op deze manier wordt visueel voorgesteld welke antwoorden opvallend vaak voorkomen in verhouding met de anderen. De absolute cijfers zijn echter wel terug te vinden in bijlage 2.

Om dit project naast kwantitatieve informatie ook te verrijken met meer inhoudelijke informatie en citaten van onze studenten werd ervoor gekozen naast de vragenlijst ook portretten en focusgroepen in te zetten te organiseren. Op het einde van de vragenlijst werd gevraagd of de studenten nog verder wilden participeren aan dit project onder één of meer van de volgende vormen: een portret, interview of focusgroep (gesprek met meerdere personen). Indien ze dit wilden, werd hun contactinformatie opgevraagd. Bij de verdere contacten en afspraken met deze studenten werd hun contactinformatie steeds losgekoppeld van hun gegeven antwoorden.

---

⁷ http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/handleiding_voor_het_gebruik_van_de_vlor-registratieprocedure_voor_students_met_een_functiebeperking_-_versie_2015.pdf

⁸ Bv. Een visuele beperking die niet als een echte functiebeperking wordt gezien zoals veelvoorkomende verziendheid.

Focusgroepen

Er werden twee focusgroepen georganiseerd met telkens een klein groepje studenten (2à3 studenten). Hierbij werd de begeleiding opgenomen door twee medewerkers van VVS en het SIHO. Om de anonimiteit van de gegeven antwoorden te waarborgen, werd in deze gesprekken opnieuw van nul begonnen, ondanks het feit dat de studenten al hadden deelgenomen aan de vragenlijst. Hierdoor was de moderator, evenmin als de verslaggevende medewerkers of de deelnemende studenten op de hoogte van de antwoorden van de deelnemers. Het enige waar bij de samenstelling van de focusgroepen in de mate van het mogelijke op werd gelet, is dat zowel één of meer studenten deelnamen mét ervaring in studentenvertegenwoordiging, als studenten zonder deze ervaring.

Door de kleine focusgroepen kon op een meer diepgaande manier ingegaan worden op de verschillende vragen die ook gesteld werden in de vragenlijst. Voor deze focusgroepen werd ook ruim de tijd genomen, deze namen beiden meer dan twee uur in beslag. De volledig geanonimiseerde verslagen zijn terug te vinden in bijlages 3 en 4.

Voor de analyse tot slot werden thematisch gerelateerde uitspraken gegroepeerd en in perspectief geplaatst tegenover de antwoorden van alle deelnemende studenten van de vragenlijst.

Portretten

Bovendien konden de studenten op het einde van de vragenlijst ook kiezen om een portret van zichzelf te laten maken. In samenwerking met de UGent werden 6 masterstudenten Orthopedagogiek ingezet om deze portretten te creëren. Deze studenten kregen elk of per duo, op willekeurige manier, studenten toegewezen die aan een portret wilden meewerken. Ook bij dit aspect van het project werd de anonimiteit van de deelnemers volledig bewaard. De studenten orthopedagogiek kenden geen details van de studenten met een functiebeperking naast hun naam en contactinformatie, zodat ook zij zonder voorkennis aan hun portret konden beginnen. De methode van portretteren werd afgeleid uit het werk van Lightfoot⁹ en is zo dynamisch en vrij opgevat. Deze portretten mochten dan ook volledig vrij ingevuld worden binnen het thema van studentenparticipatie met een functiebeperking. De uitwerking werd dus in overleg tussen de student pedagogie en de student met een functiebeperking afgesproken. Samen kozen ze voor een bepaalde aanpak en invulling en werkten deze vervolgens ook samen uit.

Zowel de resultaten van de focusgroepen als van de portretten zullen bij het opstellen van het charter gebruikt worden om deze inhoudelijk te verrijken.

---

⁹ <http://www.saralawrencelightfoot.com/portraiture1.html>

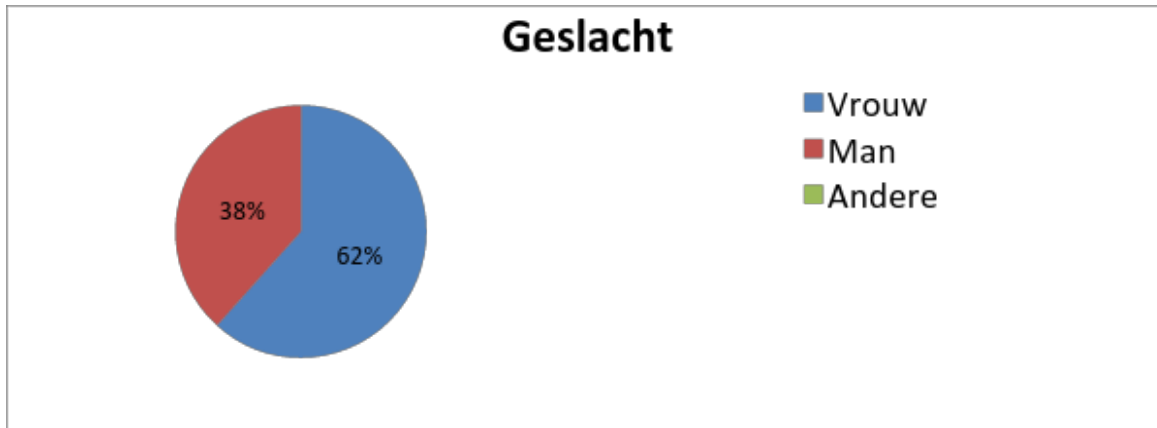

Resultaten vragenlijst

Profiel respondenten

Voor dit verslag dieper ingaat op de resultaten van de vragenlijst en de kwalitatieve luiken, wordt het profiel van de respondenten besproken.

Geslacht

Aan de bevraging nam een meerderheid vrouwen deel. Geen enkele van de respondenten gaf aan tot geen van beide geslachten te horen; de 'andere' optie werd dus niet aangeduid. Voor deze geslachtsverdeling zijn verschillende mogelijke verklaringen aan te reiken. Eén hiervan is dat er gewoon meer vrouwen ingeschreven zijn in het hoger onderwijs¹⁰. Een andere kan zijn dat vrouwen deze soort vragenlijsten sneller invullen of dat meisjes beter bereikt werden met deze vragenlijst. Een derde verklaring kan zijn dat er meer vrouwelijke studenten met een functiebeperking zijn dan mannen, of dat ze vaker bekend zijn bij de instelling (en de mails via de instellingen dus vaker kregen). Uit het onderzoek Inclusief hoger onderwijs van het OBPWO bleek ook een oververtegenwoordiging van vrouwelijke studenten in de steekproef studenten met een functiebeperking¹¹.

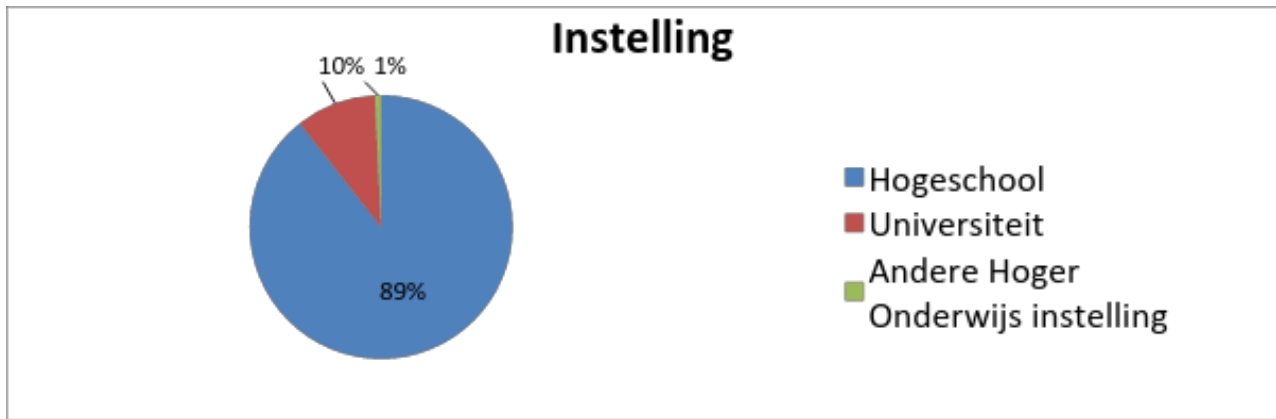
Instelling

---

¹⁰<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/werken/studentadmin/studentengegevens/HogeronderwijsInCijfers20122013defversiev220130221.pdf>

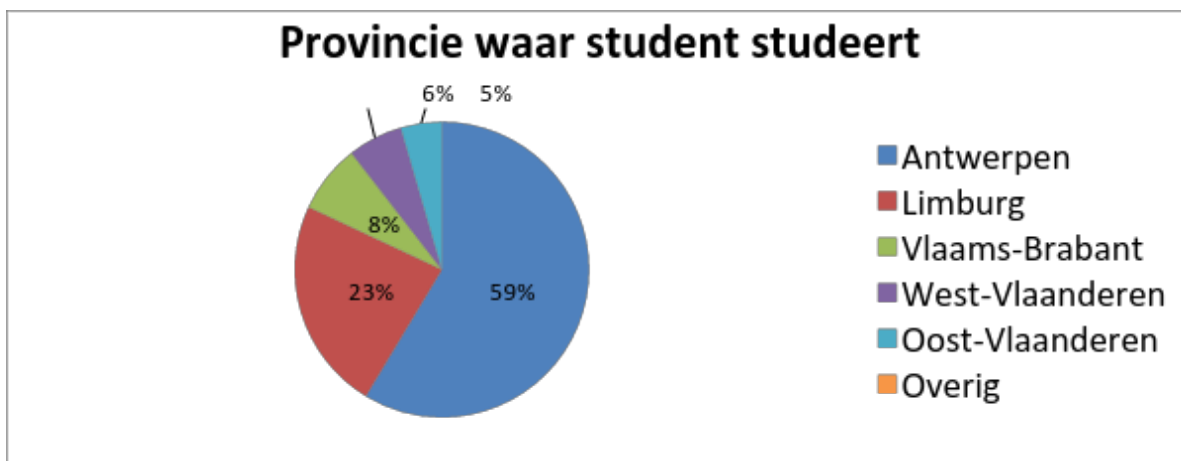
¹¹

http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten/2012/12.02/150603_Eindrapport_INCLUSHO_OBPWO.pdf

Het leeuwendeel van de respondenten volgt onderwijs aan een hogeschool. Slechts 10% van de studenten studeert aan een universiteit. Daarnaast bleek ook 1% in een CVO of andere instelling les te volgen. Ook hier zijn verschillende verklaringen mogelijk. Zo studeren in Vlaanderen ook inderdaad meer studenten aan een hogeschool dan aan een universiteit of andere hogere onderwijsinstelling¹². Uiteraard is dit verschil niet alleen hierdoor te verklaren en speelt de intensiteit waarmee de vragenlijst verspreid werd in de verschillende instellingen waarschijnlijk sterk mee.

Provincie

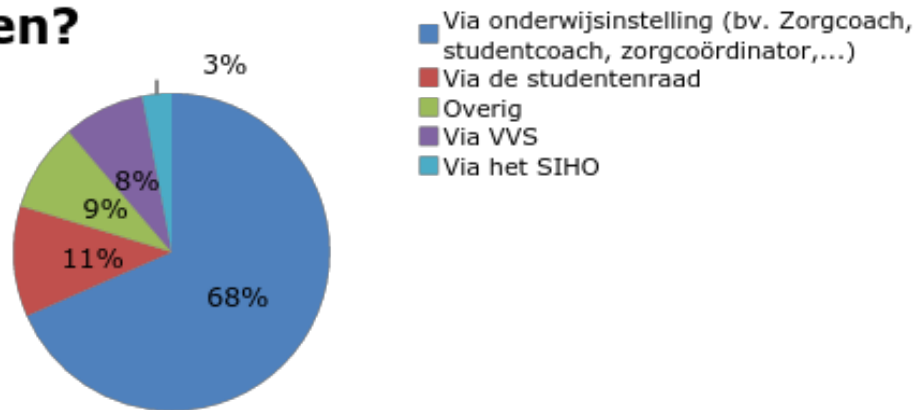

Naar provincie valt op dat de meerderheid van de respondenten onderwijs volgt in Antwerpen. Ook Limburg is sterk vertegenwoordigd. Ook deze verdeling kan zeker beïnvloed zijn door de intensiteit waarmee de vragenlijst verspreid werd in de verschillende instellingen en geeft dan ook geen representatief beeld van de Vlaamse studentenbevolking.

Hoe heb je deze vragenlijst gevonden?

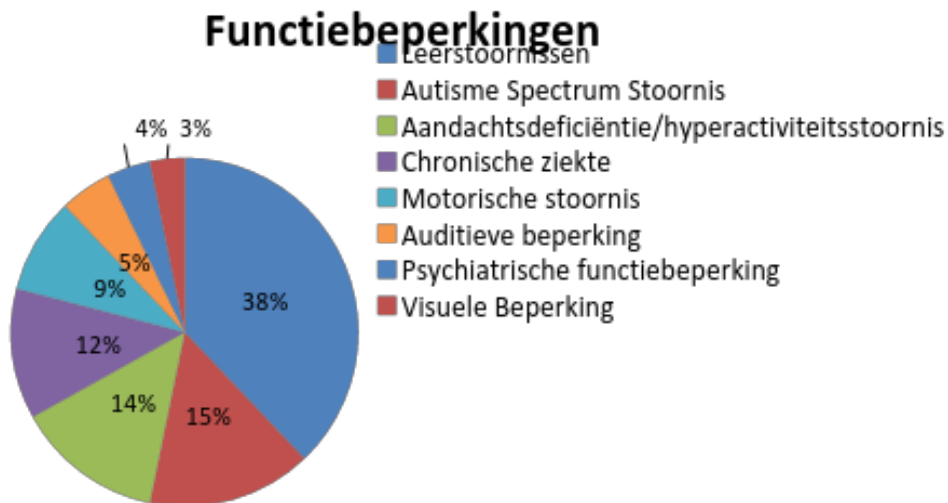
¹²<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/werken/studentadmin/studentengegevens/HogerOnderwijsInCijfers20122013defversiev220130221.pdf>

Hoe is deze vragenlijst tot bij jou gekomen?

Het grootste deel van de respondenten vond de vragenlijst via de onderwijsinstelling. Ook hier hoort kritisch opgemerkt te worden dat niet elke onderwijsinstelling de vragenlijst met evenveel enthousiasme heeft verspreid. De (hoge)scholen waar dit wel gebeurde en waar de vragenlijst bv. Zelfs gepost werd op de homepage van het studentenplatform, zijn dan ook oververtegenwoordigd.

Functiebeperkingen

De antwoorden op de open vraag naar de functiebeperking(en) van de student werd gecategoriseerd in de bovenstaande functiebeperkingen volgens de groepen en subgroepen van de VLOR classificatie¹³. Aangezien enkele subgroepen van de groep ontwikkelingsstoornissen (zoals leerstoornissen of aandachtsdeficiëntie- /hyperactiviteit

¹³ http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/handleiding_voor_het_gebruik_van_de_vlor-registratieprocedure_voor_students_met_een_functiebeperking_-_versie_2015.pdf

stoornis) zeer vaak voorkomen, werd ervoor gekozen deze in dit onderzoek apart te categoriseren in plaats van onder de noemer ontwikkelingsstoornis. Een aantal van de subgroepen kwam ook niet voor in dit onderzoek (Ticstoornissen; DCD; Ontwikkelingsdysfasie; Ontwikkelingsstotteren). Ook was het mogelijk voor de studenten om aan te geven dat ze verschillende functiebeperkingen ervaren doordat de vraag op een open manier gesteld werd.

De verdeling van functiebeperkingen is vergelijkbaar met andere onderzoeken. De groep studenten met een leerstoornis is duidelijk de grootste in deze bevraging, net als in het onderzoeksrapport van het OBPWO en verschillende voorgaande onderzoeken¹⁴. Maar ook autisme spectrum stoornissen en aandachtsdeficiëntie- /hyperactiviteit stoornissen kwamen zeer vaak voor in de onderzoekspopulatie.

Resultaten

In dit volgende deel wordt dieper ingegaan op de resultaten van de bevraging. Een deel van de vragen werden opgevat als meerkeuzevragen en worden dan ook grafisch weergegeven. Bij de meer inhoudelijke vragen wordt, zoals eerder besproken, gebruik gemaakt van woordwolken om de verhouding van de gegeven antwoorden weer te geven. Bij deze resultaten gaat het niet om de absolute aantallen aangezien de steekproef niet representatief is. Wel kunnen de volgende resultaten een beeld geven van welke inhoudelijke motivaties en drempels tot studentenvertegenwoordiging leven bij studenten met een functiebeperking. Hierbij werden de antwoorden ook geïllustreerd met quotes uit de vragenlijsten én focusgroepen.

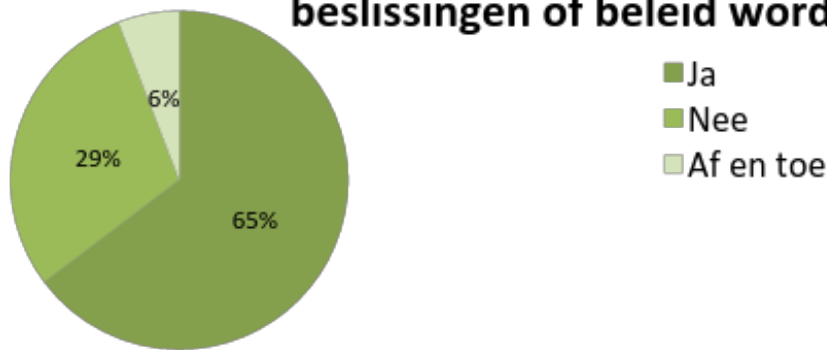
1. Participatie

De eerste vraag peilde naar de mate waarin de respondenten in het algemeen participeren wanneer ergens beslissingen of beleid worden gemaakt. Dit kan overal zijn, van de aula over de sportzaal tot thuis, tot in jongeren-uitwisselingsorganisaties en studentenverenigingen/raden, tot in de gezinssituatie. Deze vraag werd dus zeer breed gesteld en ook op deze manier geïnterpreteerd door de respondenten. Bij deze vraag konden de respondenten een vrij antwoord invullen, deze werden vervolgens geïnterpreteerd en onderverdeeld onder 'ja', 'nee' en 'af en toe'. Deze laatste werd gebruikt wanneer de respondent aangaf dit alleen in bepaalde omstandigheden te doen en dus noch bij regel steeds zijn/haar stem liet horen, noch dit helemaal nooit deed.

---

¹⁴http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/projecten/2012/12.02/150603_Eindrapport_INCLUSH_O_OBPWO.pdf

Laat je soms je stem horen wanneer ergens beslissingen of beleid worden gemaakt?

Een groot deel van de respondenten bleek actief mee beslissingen te nemen wanneer hier zeer algemeen naar werd gevraagd. Toch geeft ook 29% aan nooit zijn/haar stem te laten horen. Aangezien dit een open vraag was, werd bij de volgende vraag naar de reden voor participatie of geen participatie niet gedifferentieerd naar mensen die wel of niet participeren. In wat volgt worden eerst de redenen aangehaald waarom studenten niet participeren, gevolgd door de redenen waarom ze dat wel doen.

De student participeert niet

2. Waarom participeren studenten niet?

Deze redenen om in het algemeen niet te participeren bij beslissingen zijn belangrijk voor ons project. Deze vraag doet de participant een eerste keer nadenken over zijn/haar algemene houding bij beslissingen, waarna we specifiek ingaan op deze situaties bij studentenparticipatie. Een heel belangrijke reden om niet te participeren bleek angst te zijn. De antwoorden van de respondenten werden hieronder gecodeerd wanneer ze op een of andere manier verwezen naar het gevoel bang te zijn voor het spreken zelf, hun mening te geven, de reacties van anderen of andere gevolgen van

hun participatie bij beslissingen. Een tweede reden die zeer vaak gegeven wordt, is dat de respondent denkt/aanvoelt dat er niet geluisterd wordt. De cijfers van alle woordwolken zijn terug te vinden in bijlage 2.

- ❖ *"Ik ben zenuwachtig voor de reactie van anderen."*
- ❖ *"Omdat ik bang ben om iets verkeerd te zeggen."*
- ❖ *"Ik ben bang dat als ik mij engageer voor een werkgroep of raad dat ik al die dingen die ik niet goed kan ook zal moeten doen, en dan wordt het te zwaar."*
- ❖ *Ik heb niet het gevoel dat ik gehoord wordt. De studenten worden telkens van het kastje naar de muur gestuurd."*

De student participeert wel

3. Waarom participeren studenten wel?

We vroegen ook aan elke participant waarom ze wel participeren en ook hier werden diverse redenen gegeven.

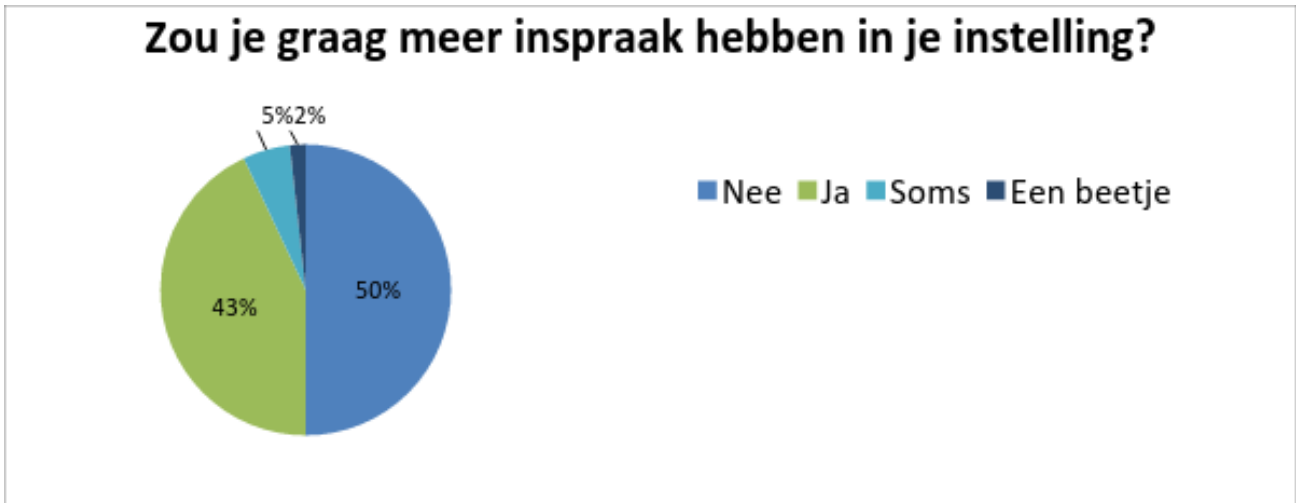
Een reden die heel vaak vermeld werd door onze respondenten is de motivatie om hun mening te geven of bv. verandering na te streven. Antwoorden werden onder deze tweede categorie ingedeeld wanneer respondenten aangaven dat ze zaken in het beleid of hun directe omgeving wilden veranderen door hun stem te laten horen. Deze vraag is nog steeds te kaderen in de algemene participatiecontext, dus respondenten bedoelen hier ook niet-onderwijsgerelateerde zaken mee. Ook gaven veel respondenten aan dat het van belang is je mening te laten horen wanneer je wil dat andere mensen daar rekening mee houden.

- ❖ *"Ik ben het eerste lid met een beperking. Ik kan op deze manier mijn ondervindingen delen in de groep en er kan zo met meerdere mensen samen een oplossing gezocht worden voor problemen die ik ondervind."*
- ❖ *"Ik vind het belangrijk dat iedereen zijn mening mag uiten en dat er beslissingen worden genomen die voor zoveel mogelijk mensen goed zijn zodat er niemand uit de boot valt."*

❖ *“Omdat ik het belangrijk vind dat iedereen inspraak heeft in wat er gebeurt (hier binnen een jeugdbeweging)”*

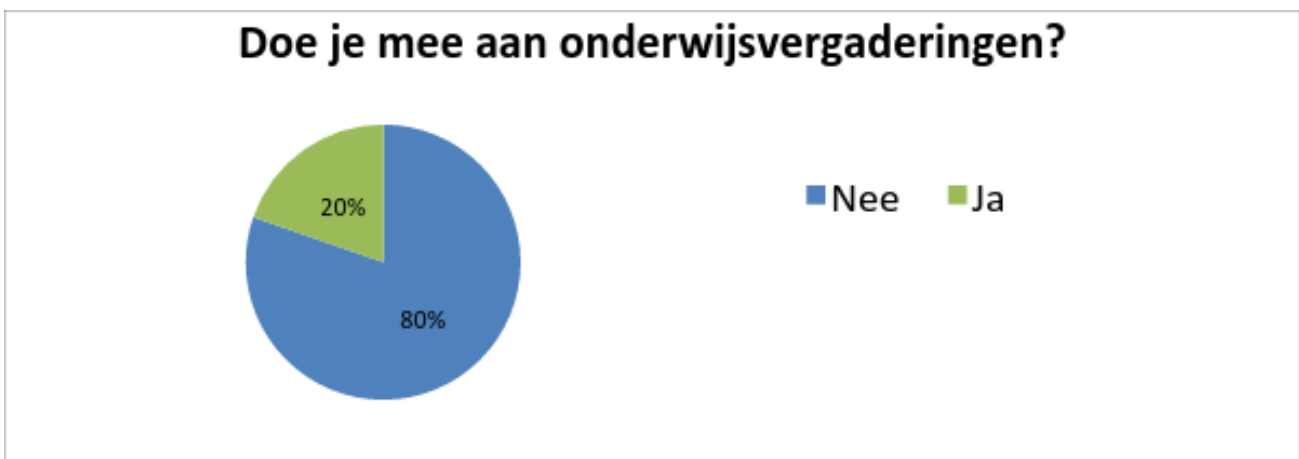
4. Zou je graag meer inspraak hebben in je instelling?

De volgende vraag peilde rechtstreeks of de respondenten meer inspraak wilden in hun onderwijsinstelling.

Hierbij gaf 50% aan dat ze niet meer inspraak wilden dan ze vandaag al hebben. Het is van belang te nuanceren dat hier zowel studenten bij zijn die reeds inspraak hebben in hun onderwijsinstelling als studenten die dit niet hebben. 43% gaf echter aan dat ze wel graag meer inspraak zouden hebben. Een kleiner deel antwoordde dat ze soms of een beetje meer inspraak zouden willen. Deze antwoorden werden hierin voornamelijk gecategoriseerd wanneer het over een beperkt onderwerp ging of een beperkte periode. Ook gaven verschillende studenten aan dat ze graag op de hoogte zouden worden gehouden, ook wanneer ze zelf niet rechtstreeks betrokken zijn.

5. Doe je mee aan onderwijsvergaderingen?

We stelden vervolgens onze respondenten de vraag of ze deelnemen aan onderwijsvergaderingen, met de volgende verduidelijking: Een onderwijsvergadering zoals een onderwijscommissie, werkgroep of andere vergaderingen of zit je in een

studentenraad? Deze vraag werd dus eerder breed gehouden en hierop bleek 20% van onze respondenten positief te antwoorden. Uiteraard is het steeds van belang rekening te houden met een mogelijke vertekening. De manier van verspreiding van deze vragenlijst kan als gevolg hebben dat er meer studenten die reeds participeren in deze vergaderingen, deelgenomen hebben aan de bevraging.

Vervolgens deelden we onze respondenten in op basis van hun antwoord. Aan de studenten die niet participeren aan onderwijsvergaderingen vroegen we waarom ze dat niet doen.

De student participeert niet in onderwijsvergaderingen

6. Waarom neem je geen deel aan onderwijsvergaderingen?

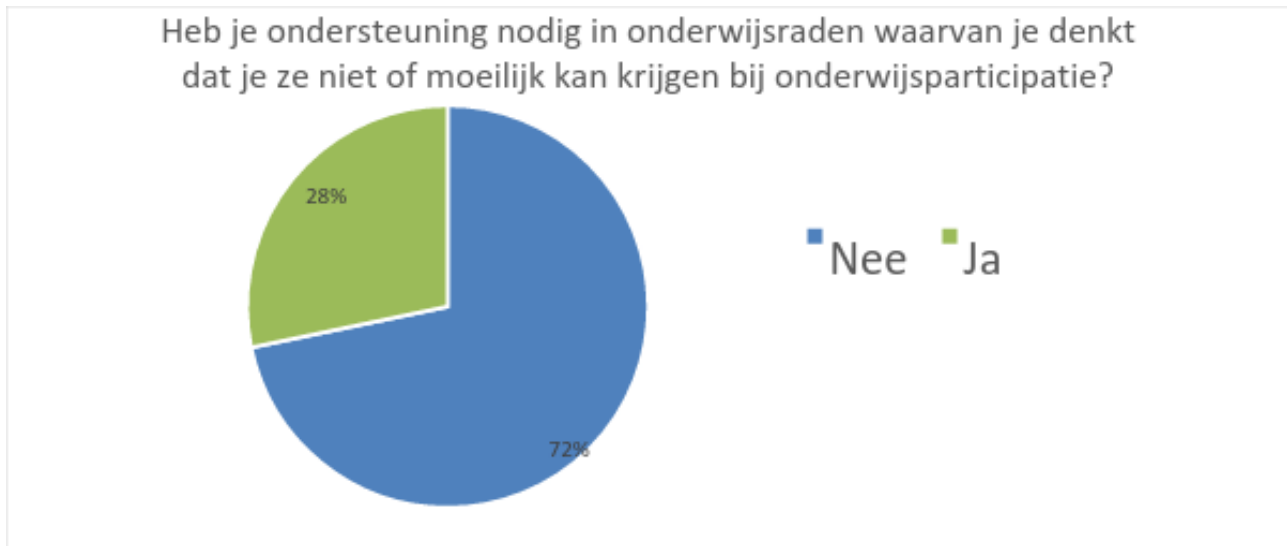

De belangrijkste reden waarom de respondenten niet deelnemen aan onderwijsvergaderingen is dat ze hiervoor te weinig tijd hebben. Zoals eerder gezegd, is het mogelijk dat studenten met een functiebeperking in het algemeen minder tijd hebben voor zaken die bovenop hun studies komen doordat ze gemiddeld meer tijd in hun studies zelf willen/moeten investeren. Deze reden gaven de respondenten zelf vaak expliciet aan. Veel respondenten zeiden ook dat ze te weinig concrete informatie hadden over deze vergaderingen zoals waar of wanneer deze doorgingen. Ook gaf een grote groep respondenten aan dat deze vergaderingen vaak slechts een beperkte interesse oproepen door hun generaliteit.

- ❖ "...Er gaat al zoveel energie naar mijn opleiding en het lijkt een heel groot engagement. Mocht ik weten dat er een specifiek werkgroepje is rond inclusiviteit zou ik tekenen maar daar hoor je niks van en dat is jammer."
- ❖ "Het is heel vaak niet duidelijk waar ze vergaderen of het is niet toegankelijk."
- ❖ "Als je begint met studentenvertegenwoordiger zijn, heb je direct al heel veel verplichtingen. Het wordt snel veel te veel, zeker voor studenten met functiebeperking die dan nog 5 andere drempels moeten doorstaan."

7. Ondersteuning nodig in Onderwijsraden

Bij de studenten die niet deelnemen aan onderwijsvergaderingen werd vervolgens ook gevraagd of ze ondersteuning nodig hebben in die onderwijsvergaderingen of –raden waarvan ze denken dat ze deze niet of moeilijk kunnen krijgen. Hierbij antwoordde de grote meerderheid (72%) dat ze hierbij geen specifieke ondersteuning zouden nodig vinden. 28% antwoordde hier echter met 'ja'.

Daarnaast antwoordde een deel van de respondenten ook met expliciete maatregelen:

Hierop antwoordde een groot deel van de studenten die ondersteuning zouden willen dat ze extra informatie en ondersteuning bij het verwerken van die informatie zouden waarderen. Een tweede methode die zou kunnen helpen, is om de vergadering te kunnen voorbereiden en/of overlopen met een collega-student of coach uit de instelling. De andere suggesties werden minder vaak vermeld maar kunnen stuk voor stuk waardevolle hulp bieden aan studenten met en zonder functiebeperking om te participeren aan onderwijsvergaderingen.

- ❖ *“Ik zou wel aanmoediging nodig hebben (en persoonlijk gevraagd moeten worden om deel te nemen) en het zou mij zeker ook helpen als ik mij geen zorgen moet maken wat betreft mijn verplaatsingen. Wat ook belangrijk is dat ik geen extra kosten heb aangezien ik sowieso al niet rondkom met mijn (laag) inkomen.”*
- ❖ *“Mochten ze nu aan mij zeggen; “je zit met een ‘buddy’ in studentenraad, en als je er zelf niet kan zijn kan je elkaar vervangen” zou dat helpen. Voorbereiden van zo’n vergadering en verwerken is ook het beste door er met iemand anders over te praten. Als je dan ook geen energie hebt om te gaan heb je wel een stem met die buddy.”*

8. Wat kan ervoor zorgen dat je wel zou participeren?

We vroegen de studenten die niet participeren ook wat er zou kunnen helpen om wel te participeren. Een element dat hierbij heel vaak werd aangehaald is een betere planning van de momenten waarop de vergaderingen doorgaan. Veel van de respondenten gaven aan dat deze nu vaak gepland staan op momenten waarop ze les hebben of net al naar huis zijn omdat ze lang na de lessen pas beginnen. Ze pleiten daarom voor een betere afstemming van de vergadermomenten op de lessenroosters. Ook hier werd bovendien aangehaald dat er nu vaak te weinig en/of onduidelijke informatie beschikbaar is. Andere elementen van belang waren de mogelijkheid om digitaal de mening te kunnen geven. Ook gaven de studenten aan dat ze misschien *sneller zouden participeren als ze zich persoonlijk aangesproken en overtuigd voelen.*

- ❖ *“Wat zou helpen is thema-specifiek kunnen werken, zodat ik mijn energie gericht kan inzetten op de thema's waar ik sowieso mee in contact kom en mee bezig ben.”*
- ❖ *“Meer informatie over de studentenraad zelf zou al heel veel vragen of twijfels wegwerken.”*

- ❖ *“Wat zou kunnen helpen is om bv. De vergadering te kunnen volgen en als je interessante input hebt, dit via mail of op dat moment nog kunnen bijdragen. Als conference call bv. de vergadering bijwonen kan heel drempelverlagend werken.”*

Aan de studenten die wel participeren in onderwijsvergaderingen vroegen we eerst waarom ze dit doen.

De student participeert wél in onderwijsvergaderingen

9. Om welke redenen participeren studenten in onderwijsvergaderingen wél?

Aan de studenten die wel al participeren werd ook gevraagd hun voornaamste redenen hiervoor te geven. Een groot deel van de antwoorden gaf aan dat input geven voor hen een belangrijke beweegreden is om o.a. mee het beleid te bepalen. Een ander motief dat de studenten aangeven voor hun studentenparticipatie is o.a. het leren van vergadervaardigheden. Verder doen ze het soms ook op advies van hun begeleiding, uit overtuiging of echt om mensen te vertegenwoordigen.

- ❖ *“Ik vind het gewoon interessant, ik leer graag bij, ben ook altijd blij om andere studenten tegen te komen en te spreken. Het staat ook goed op uw cv.”*
- ❖ *“Om het beleid mee te sturen vanuit het perspectief van de studenten, en soms om professoren realistisch te houden in hun plannen en objectieven.”*
- ❖ *“Om ideeën uit te wisselen en samen tot de beste beslissing te komen. Ik heb het altijd gedaan, het is fijn om mee inspraak te krijgen, het zijn vaak interessante discussies of onderwerpen. Daarnaast werkt het spreken over onderwijsonderwerpen soms ook als ingang als je zelf eerder introvert bent, als je dan al een vast discussieonderwerp hebt. Het is ook goed om te leren je mening te geven en het allemaal te durven zeggen, het zorgt ervoor dat ik uit mijn comfort zone kom.”*

10. Welke ondersteuning krijg je hierbij?

Studenten die reeds participeren in onderwijsvergaderingen werd ook gevraagd op welke manieren ze hierbij ondersteund worden. Hierbij bleek het grootste deel geen ondersteuning te krijgen. Een antwoord dat echter ook vaak werd gegeven is dat studenten ondersteund werden door collega's zoals andere studenten, maar ook andere deelnemers van de vergadering zoals praktijkassistenten, docenten, secretarissen,... Daarnaast gaven ze ook aan dat het ontvangen van uitnodigingen op regelmatige basis en hulp van studentencoaches ook belangrijk zijn.

- ❖ *"Indien ik problemen ondervind met kleuren en de herkenning hiervan, kan ik steeds m'n collega's om hulp vragen die dit dan ook zonder probleem aanbieden."*
- ❖ *"Ik krijg ondersteuning van medestudenten."*
- ❖ *"Ik zit naast de persoon die het verslag van de vergadering maakt zodat ik mee kan lezen op de laptop, waardoor ik niets mis. Ik zit in de buurt van de voorzitter zodat ik beter kan liplezen."*

Vraag voor elke student

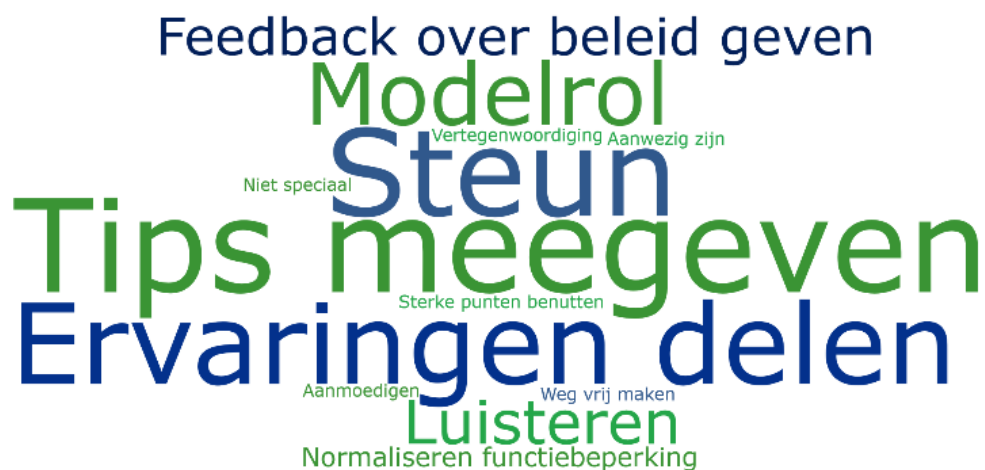
11. Hoe kunnen studentenraden inclusiever en toegankelijker worden?

De studenten geven aan dat studentenraden inclusiever en toegankelijker zouden kunnen worden door meer reclame en meer specifieke informatie. Dit kwam doorheen de antwoorden op verschillende vragen in deze vragenlijst regelmatig terug, wat de nood aan deze informatie en meer reclame benadrukt. Ook twee andere antwoorden die ook bij andere vragen reeds werden gegeven blijken het gebruik van technologie en het actief/persoonlijk benaderen van studenten. Het is van groot belang dat deze suggesties, net als de andere mogelijkheden door de studentenraden in acht worden genomen.

- ❖ *“Via algemene kanalen werken die voor iedereen toegankelijk zijn, bij de oproep voor studentenparticipatie vermelden dat studenten met een functiebeperking aangemoedigd worden om deel te nemen of om contact op te nemen om samen te bekijken hoe die participatie mogelijk kan gemaakt worden.”*
- ❖ *“Naast de lange zittingen/vergaderingen, kan het helpen om ook korte bijeenkomsten houden voor mensen die ook iets willen zeggen maar er niet elke keer willen bij zijn.”*
- ❖ *“Door hen meer zichtbaar te maken voor studenten en echt wel aan te geven dat de deelname van studenten belangrijk is.”*
- ❖ *“Ik denk dat samenwerking de sleutel tot succes is: gebruik het organisatorisch talent en creatief vermogen van de studenten, en combineer dit met de ervaring van de oudere generatie. Zo kan iedereen van elkaar leren en wordt het een meerwaarde voor elke partij.”*

12. Hoe zie je je rol als student met een functiebeperking voor andere studenten met een functiebeperking?

Tot slot peilde deze bevraging ook naar de rol die studenten met een functiebeperking zien voor zichzelf t.a.v. andere studenten met een functiebeperking. Studenten gaven hier aan dat ze deze vooral zien in het meegeven van tips om bv. bepaalde faciliteiten aan te vragen. Ze zijn graag een steun voor andere studenten en delen o.a. bv. ook hun eigen ervaringen om hen verder te helpen. Een aantal van de studenten gaf ook aan dat ze zichzelf als rolmodel zien om de situatie voor studenten met een functiebeperking te verbeteren voor diegenen die na hen komen.

- ❖ *“Bepaalde raden zoals de studentenvoorzieningsraad hebben het ook over onderwerpen die me echt interesseren zoals psychosociale begeleiding, huisvesting, en je kan ook zelf heel specifiek dingen aanbrengen of veranderen.”*
- ❖ *“Ik doe dit soort dingen ook heel graag, ik wil ook veel veranderen, ik wil het veel aangepaster zien. Ik wil het makkelijker zien voor volgende generaties en daarom wil ik me ook meer actief maken in raden en in organisaties, kwestie van iets te kunnen veranderen.”*
- ❖ *“Ik wil dat iedereen gelijke kansen krijgt, ongeacht zijn beperkingen. Iedereen moet kunnen doen wat hij graag doet, al is het niet volgens de normale procedures.”*

Charter Studenteninspraak Onbeperkt

Inleiding

De oplossingen die in dit onderzoek naar voren geschoven werden, kunnen een belangrijke aanzet vormen naar meer inclusieve studentenraden. Niet elke concrete oplossing is even makkelijk in praktijk uit te voeren. Zo kan het bv. moeilijk zijn om de starturen van de vergaderingen af te stemmen op lessenroosters als je rekening zou moeten houden met alle opleidingen en alle jaren. Wat wel mogelijk kan zijn, is om hier voor de meer lokale raden zoals een opleidingscommissie of jaargroepje zoveel mogelijk

op in te spelen. Zoals dit voorbeeld aangeeft, willen we dus elke studentenraad aanmoedigen om een engagement op te nemen om de volgende tien strategieën in hun werking in te zetten.

Aanpak focusgroep en analyse

Om dit charter op te stellen, werd zowel de informatie uit de bevraging als uit de focusgroepen ingezet. Hieruit werd geanalyseerd welke tips de respondenten het vaakst meegaven om studentenverenigingen meer inclusief te maken of waardoor ze zelf misschien ook zouden participeren. Hieronder worden tien strategieën opgesomd, telkens vergezeld door de citaten uit vragenlijsten of focusgroepen.

Het charter verzamelt deze concrete strategieën in drie belangrijke clusters om studentenraden inclusiever en toegankelijker te maken dan ze vandaag al zijn. De clusters zijn:

- Communicatie binnen en buiten de studentenraden versterken
- Participatie door een zo breed mogelijk publiek
- Zichtbaarheid van studentenvertegenwoordiging verhogen

Tien strategieën

We engageren ons hierbij als studentenraad om de volgende tien strategieën actief te implementeren in onze werking en duurzaam om te zetten in inclusief beleid.

Communicatie

1. We geven concrete en toegankelijke informatie over vergadermomenten.

Studenten vragen om concrete informatie bij de eerste contacten over vergaderingen (Wie? Wanneer? Waar? Over wat? Waarom?). Het is ook belangrijk deze informatie volledig toegankelijk beschikbaar te stellen zodat iedereen dit kan terug vinden. Zo vormt het zoeken naar deze informatie geen extra drempel vormt.

- *"Nu heb je vaak al engagement nodig om info te krijgen terwijl je bij de voorstelling echt concrete info zou moeten krijgen."*
- *"In het eerste jaar, voordat men zich kandidaat moest stellen om bij de studentenraad te gaan, zou ik meer info willen over wat de studentenraad juist inhoudt."*
- *"Meer duidelijkheid zou helpen: waar gaan de vergaderingen door, over wat gaan ze, en van wie gaan ze uit. Concrete info dus. Moest ik nu duidelijke info krijgen, ik zou morgen al gaan vergaderen."*

- *“Wat erg zou helpen is openheid naar alle studenten: wie zijn de mensen die deelnemen? Waarover gaan de studentenraden? Wat staat er op de agenda?”*

2. We zorgen voor een goede informatiedoorstroom.

Studenten vragen ook om een sterke informatiedoorstroom over de input en terugkoppeling van vergaderingen op een breed en toegankelijk platform. Dat platform moet input geven mogelijk maken en aanmoedigen.

- *“Ze moeten meer communiceren via ICT-kanalen, we willen meer openheid naar alle studenten.”*
- *Nieuwsmail “Ondersteuning en het delen van informatie met elkaar verbeteren, om zo de stap te verkleinen. Ik denk dat ze misschien beter een nieuwsmail kunnen sturen naar alle studenten. Dan tonen ze beter wat ze eigenlijk doen.”*
- *Sociale media “Nu is er ook wel een facebookpagina van de algemene studentenraad die je kan volgen. Die volg ik dus wel en ik lees dat verslag en ik zie dan of er punten zijn voor mezelf.”*
- *Online discussiëren “Een denktank of een soort van online discussie invoeren. Want het is niet voor iedereen mogelijk om vertegenwoordiger te worden.”*
- *Eenvoudige polls “Het zou helpen om meer polls te houden waar alle studenten op kunnen antwoorden.”*

3. We leggen de focus op het doel van de vergadering.

Studenten zeiden ook dat het van belang is voor de vergadering te weten wat het doel is. Dit is van belang om zich voor te kunnen bereiden en om mensen correct te kunnen informeren en motiveren. Bovendien kunnen duidelijke doelen ook zorgen voor een duidelijke opvolging.

- *“Diegene die de vergadering organiseren, vergeten vaak te zeggen waar ze naartoe willen.”*
- *“Meer uitleggen wat de specifieke bedoeling is van dergelijke vergaderingen/bijeenkomsten en studenten motiveren om er aan deel te nemen en ze te overtuigen dat hun deelname of stem een verschil kan uitmaken binnen het nemen van beslissingen.”*
- *“Een kennismaking met alle leden en alle leerkrachten die al in de raad zitten organiseren, en zo ook uitleggen wat de bedoeling is.”*

Participatie

4. We voorzien de mogelijkheid om ook anoniem je stem te laten horen.

Voor verschillende studenten verlaagt de drempel tot studentenvertegenwoordiging als ze ook anoniem input zouden kunnen geven over bepaalde thema's of specifieke vragen.

- *"Wat voor mij zou kunnen helpen is bv. door achter de schermen iets voor te kunnen stellen, voor veel mensen is een uitleg doen voor veel volk ook vaak eng."*
- *"Zo kan je ook mensen leren kennen om een netwerk te vinden. Als je iemand leert kennen die ermee bezig is, en je hebt er ook al eens iets goed kunnen doen, kan dat ook helpen om erbij te gaan."*
- *"Het gevoel dat je een verschil kan maken zou ervoor kunnen zorgen dat ik zou participeren."*

5. We stellen een aantal vergaderingen open zonder verplichtingen.

Voor veel studenten is een volledig mandaat opnemen in de studentenraad niet of zeer moeilijk te combineren met hun studies. Ze geven als tip dat ze wel graag zouden participeren als dat op een meer vrijblijvende manier kan.

- *"Open vergaderingen maken waar je ook gewoon mag gaan kijken en luisteren zonder dat je verplicht bent deel te nemen aan het gesprek en om de volgende keer er weer te moeten zijn."*
- *"Wat voor mij zou helpen is dat er minder verantwoordelijkheid wordt verwacht, dat het vrijblijvend kan blijven."*
- *"Wat ook kan helpen om de studentenraden toegankelijker te maken is om misschien open vergaderingen te houden, dat wil zeggen dat de studenten vrijwillig aanwezig mogen zijn, ook als ze liefst niets zeggen tijdens de vergadering."*

6. We stellen thema-specifieke werkgroepen open voor elke student.

Verschillende studenten zeggen graag mee te werken aan thema-specifieke werkgroepen. Studenten worden echter afgeschrikt wanneer meteen verwacht wordt dat je ook echt een mandaat in de studentraad opneemt.

- *"Als je minder met verkozen mandaten zou werken en meer met werkgroepen dan kan je je specifiek richten op thema's en moet je niet overal en altijd vergaderen. PLUS je weet dan ook dat je iets te zeggen hebt over dat onderwerp."*
- *"Voor studenten is tijdsgebrek een belangrijke reden om niet te participeren, zich moeten opgeven voor een breed mandaat (meerdere vergaderingen over zeer*

uiteenlopende onderwerpen) is sterk drempelverhogend, al is de interesse er vaak wel."

- *"Wat zou kunnen helpen is thema-specifiek werken, zodat ik mijn energie gericht kan inzetten op de thema's waar ik sowieso mee in contact kom en mee bezig ben."*

Voor de duidelijkheid vragen studenten hier dus niet om specifieke groepen voor studenten met een functiebeperking, wel om overlegmomenten over bv. huisvesting, mobiliteit, toegankelijkheid,... waar ze graag specifieke input willen én kunnen geven. Dit is de uitgelezen kans om de stem van elke student binnen te loodsen in studentenvertegenwoordiging.

7. We voorzien de mogelijkheid om de vergadering voor te bereiden.

De studenten vertellen dat het kan helpen om samen met een ervaren studentenvertegenwoordiger de vergadering voor te kunnen bereiden of samen te zitten.

- *"Voorbereiden van zo'n vergadering en verwerken is ook het beste door er met iemand anders over te praten. Als je dan ook geen energie hebt om te gaan heb je wel een stem met die buddy. Je hebt de kans om het zelf te doen maar je hebt ook wel een stemkanaal door die buddy."*
- *"Meer ondersteuning bieden en zorgen dat wij ons allemaal veilig voelen."*

8. We organiseren op het meest lokale niveau van elke studentengroep overleg.

We verhogen de input en verkleinen de stap naar studentenvertegenwoordiging op hoger niveau door studenten vanop het meest lokale niveau in te schakelen (bv. de klas/lesgroep). Ook kan je zo met minder verplichtingen starten als studentenvertegenwoordiger.

- *"Een kleine opleidingsraad die problemen op lokaal niveau kan samenleggen zou ook zorgen voor een kleinere drempel waar dan de koppeling wordt gemaakt."*
- *"In elke afdeling een anonieme rondvraag houden bij de studenten met een functiebeperking om hen een kans te geven deel te nemen zodat de instapdrempel verlaagd wordt."*
- *"Misschien zou het beter zijn om studenten (o.a. studenten met een functiebeperking) samen te brengen in een kleinere groep, zodat ze onderling kunnen bepalen wat hen het meeste kan helpen."*

Zichtbaarheid

9. We stellen studentenvertegenwoordiging persoonlijk en actief voor bij alle studenten.

Heel veel studenten geven aan dat ze vandaag niet of onvoldoende op de hoogte zijn van het bestaan en de werking van studentenraden.

- *“De toegankelijkheid kan verbeteren door het meer opentrekken van de studentenraad, betere kennismaking, mensen die zich via de ICT-kanalen voorstellen e.d. dat kan de sociale drempel al verlagen en betrokkenheid van studenten vergroten.”*
- *“Ik ben nog nooit aangesproken geweest en ik heb nog geen informatiemoment gehad over de concrete werkbelasting of grootte van het engagement. De drempel is dan al heel hoog om er zelf naartoe te stappen.”*
- *“Aanspreken van mensen moet direct genoeg zijn maar u ervoor opgeven moet anoniem genoeg zijn.”*

10. We geven erkenning aan onze studentenvertegenwoordigers voor de verwezenlijkingen.

Voor studentenvertegenwoordigers is het tot slot ook zeer belangrijk dat ze weten waar ze met alle vergaderingen aan bijdragen.

- *“Beslissingen worden daarna dan uitgevoerd maar dan weet niemand dat er iemand bijzat van studenten. Ik kan me inbeelden dat mensen dan niet weten wat wij dan hebben gedaan.”*
- *“Wat kan helpen is ook concretere informatie vanuit de studentenraad naar studenten toe, een idee geven hoe er kan geholpen worden, waarom onze participatie belangrijk is en waarom het nuttig is ,...”*
- *“Het is belangrijk om resultaten zichtbaar te maken want je steekt er energie in. Als je dan kan zien dat er bij een probleem ook gehoor aan wordt gegeven, is het belangrijk dat ook te benadrukken.”*

We engageren ons om deze 10 strategieën in te zetten in onze studentenraadwerking om onze inclusiviteit en toegankelijkheid te verhogen. Hiertoe participeren we o.a. actief aan vormingen en wisselen we *best practices* uit met andere studentenraden.

Handtekening (Voorzitter) Studentenraad

.....

Bijlage 1 Vragenlijst

Vragenlijst Studenteninspraak Onbeperkt VVS

Studenteninspraak onbeperkt

We willen een charter opstellen voor studentenraden om meer inclusief te zijn! Daarbij is jouw stem als student met een functiebeperking belangrijk. Vul deze vragenlijst in (duurt maximaal 10 minuten) en win één van de 20 cinematickets!

De Vlaamse Vereniging van studenten wil in samenwerking met het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs een bijdrage leveren aan het verdere creëren van gelijke kansen voor studenten met een functiebeperking in het hoger onderwijs op gebied van studenteninspraak. We willen de studentenraden toegankelijker maken (zowel op fysiek als op sociaal vlak) en sensibiliseren waardoor studenten met een functiebeperking gemakkelijk tot bij hen geraken en daardoor meer inspraak kunnen krijgen.

Als studentenraden zich er bewuster van zijn dat studenten met een functiebeperking moeilijker toegang krijgen tot studenteninspraak, zullen er sneller maatregelen worden genomen. Dit kan bv. aan de hand van een charter dat de studenten ondertekenen waarin richtlijnen en tips staan om hun studentenraad toegankelijker te maken. Wanneer ze dit charter ondertekenen, bevestigen ze dat ze hun steentje zullen bijdragen om hun studentenraad toegankelijker te maken. Dit kan echter pas gerealiseerd worden wanneer het perspectief van de studenten bevroegd, beluisterd en benut wordt.

Om deze charter op te stellen hebben we dus jouw blik op studentenvertegenwoordiging nodig. De anonimiteit van je antwoorden wordt volledig gegarandeerd. Ook indien je nog zou willen meewerken aan de verdere stappen van ons onderzoek, worden je contactgegevens losgekoppeld van je antwoorden. Deze vragenlijst duurt maximaal 10 minuten en je kan er één van onze 20 cinematickets mee winnen! Deze vragenlijst staat online tot 15 december, hierna worden de winnaars gecontacteerd.

Alvast hartelijk bedankt voor je medewerking!

Dit project wordt gerealiseerd met de steun van Hart voor Handicap.

Doorgaan »

Studenteninspraak onbeperkt

Persoonlijke gegevens

Deze worden volledig anoniem verwerkt.

Geslacht

Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Andere

Studeer je aan een hogeschool, universiteit of andere onderwijsinstelling?

- Hogeschool
- Universiteit
- Andere hogere onderwijsinstelling (bv. HBO5)

Waar studeer je?

In welke provincie studeer je?

- Vlaams-Brabant
- Antwerpen
- Limburg
- Oost-Vlaanderen
- West-Vlaanderen
- Anders:

Hoe is deze vragenlijst tot bij jou gekomen?

- Via de onderwijsinstelling (bv. via een zorgcoach, studentcoach, zorgcoördinator,...)
- Via de studentenraad
- Via het Steunpunt Inclusief Onderwijs (SIHO)
- Via de Vlaamse Vereniging voor Studenten (VVS)
- Anders:

Functiebeperking

Kan je omschrijven welke functiebeperking en/of nood aan ondersteuning je hebt binnen hoger onderwijs?

« Vorige

Doorgaan »

Pagina 2

Studenteninspraak onbeperkt

Participatie

Laat je soms je stem horen wanneer ergens beslissingen of beleid worden gemaakt?

(bv. in de jeugdbeweging, bij een sportclub, in de oudervereniging,...)

Om welke reden(en) laat je je stem dan (niet) horen?

Zou je graag meer inspraak hebben in het beleid van je onderwijsinstelling?

Doe je mee aan onderwijsvergaderingen (zoals een onderwijscommissie, werkgroep of andere vergaderingen) of zit je in een studentenraad?

- Ja
 Nee

« Vorige

Doorgaan »

Ja > Pagina 4

Nee > Pagina 3

Onderwijsparticipatie

Je gaf net aan dat je niet participeert in onderwijsvergaderingen of studentenraden.

Om welke reden(en) participeer je niet in onderwijsvergaderingen of studentenraden?

Heb je ondersteuning nodig waarvan je denkt dat je ze niet of moeilijk kan krijgen bij onderwijsparticipatie?

Wat zou er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat jij wel participeert binnen een studentenraad?

« Vorige

Doorgaan »

Onderwijsparticipatie

Je gaf net aan dat je participeert in onderwijsvergaderingen of studentenraden.

Om welke reden(en) participeer je in onderwijsvergaderingen of studentenraden?

Welke ondersteuning krijg je hierbij?

Toegankelijkheid van studentenparticipatie

Wat kunnen studentenraden en onderwijsinstellingen doen om toegankelijker/inclusiever te worden?

Hoe zie je je rol als student met een functiebeperking voor andere studenten met een functiebeperking?

Zou je in de toekomst eventueel nog willen meedoen aan een kort interview of een focusgroep rond dit onderwerp?

Op de volgende pagina kan je je e-mailadres invullen, waarmee je ook kans maakt op één van de twintig cinematickets!

- Individueel gesprek en/of portret
- Focusgroep (groep met verschillende studenten)
- Nee, maar ik wil wel mijn e-mailadres invullen om een cinematicket te winnen.
- Nee

« Vorige

Doorgaan »

Antwoord 1-3>Pagina 6

Antwoord 4>Einde vragenlijst

Contactgegevens

Wat is je e-mailadres?

We behandelen je contactgegevens anoniem en koppelen dit e-mailadres los van je antwoorden.

« Vorige

Verzenden

Verzend nooit wachtwoorden via Google Formulieren.

Bijlage 2 Absolute cijfers woordwolken

2. Waarom participeren studenten niet?

Angst	1 4
Er wordt niet geluisterd	1 1
Niet in vereniging	6
Te weinig energie	5
Niet relevant/belangrijk voor eigen leven	5
Niet mee bezig	5
Iedereen betrekken	4
Geen tijd	6
Weet er niks over	3
Schaamte	3
Niks te zeggen	3
Stille persoon	2

Niet veel ruimte	2
Niet assertief	2
Negatieve ervaringen	2
Input wordt opgevat als kritiek	2
Alles gaat al goed	2
Weinig ervaring	1
Onduidelijke verwachtingen	1
Niet altijd akkoord	1
Moeilijk	1
Grote groep	1
Geen geld voor voorstellen	1
Er wordt geen rekening gehouden met functiebeperking	1
Door taal	1

3. Waarom participeren studenten wel?

Mening geven	20
We moeten eigen stem laten horen	14
Verandering willen	10
Als er iets misgaat	7
Anderen kunnen zo rekening met je houden	6
Samenwerken/inzet van iedereen	5
Belangrijk	4

Goede positie opgebouwd	3
Nieuwe invalshoeken	3
Goed idee delen	2
Enthousiasme/interesse	2
Lid van bestuur	1

6. Waarom doe je niet mee aan onderwijsvergaderingen?

De school doet het al goed	6
1 ^e jaar	2
Focussen op eigen studies	10
Tijd	53
Transport of niet-toegankelijke ruimte	3
Beperkte interesse	12
Niet weten wat het is/weinig info hebben	11
Energie	7
Angst	4
Nooit aan gedacht	1
Denkt dat hij/zij er niet goed voor zou zijn	9
Grote stap/drempel	2
Functiebeperking zorgt voor frustraties	3
Mening doorgeven aan andere vertegenwoordigers	6
Extra verplichtingen	2
Weinig resultaten	3
Bureaucratie	1
Geen nood	2
Respondent voelt zich hier niet goed bij	7

Er wordt niet geluisterd	2
--------------------------	---

7. Heb je ondersteuning nodig in onderwijsraden waarvan je denkt dat je ze niet of moeilijk kan krijgen bij onderwijsparticipatie?

Nee	33
Ja	13
Thema specifiek werken	1
Meer communicatie nodig	1
Vergadering voorbereiden/overlopen	3
Op pc werken	1
Meer uitleg	2
Ondersteuning en info	4
Extra tijd	1
Psychische ondersteuning	1
Geen extra kosten	1
Meer aanmoediging	1
Verplaatsingen	1
Rolstoel toegankelijk lokaal	1
Spelfouten helpen vermijden	1
Hulp bij planning	1

8. Wat kan ervoor zorgen dat je wel zou participeren?

Minder vergaderen	2
Betere uren (lessen)	31
Ongemakkelijk gevoel wegnemen	2
Meer openheid en aanvaarding	2
Niet telkens doorsturen, problemen oplossen	1
Groep kleiner maken	2
Digitaal participeren	7

Korte vergaderingen	1
Toegankelijke ruimtes	2
Meer/duidelijke info	11
Invloed hebben	3
Vergoeding	2
Anonimiteit	1
Specifieke werkgroep rond functiebeperking	2
Taak duidelijk maken	2
Aanwezigheidslijst	2
Weten dat er nog andere studenten met functiebeperkingen aanwezig zijn	2
Vrijblijvende vergaderingen	1
Gevraagd/overtuigd worden	5
Onderwijssysteem veranderen	1
Relevante Onderwerpen	1

9. Waarom participeer je in onderwijsvergaderingen?

Vertegenwoordigen	3
Overtuiging	3
Gevraagd	1
Belangrijk om vaardigheden te leren	3
Op hoogte zijn	2
Input geven	8
Advies begeleiding	3
Klasverantwoordelijke	1
Mensen leren kennen	1
Interesse	1

Beleid mee bepalen	6
Voorbeeldfunctie	1

10. Aan de studenten die al participeren: welke ondersteuning krijg je?

Geen	7
Begrip	2
Hulp collega's (studenten, docenten, lectoren)	5
Veel informatie	1
Onkostenvergoeding	1
Studentencoach	3
Vlakbij verslaggever/voorzitter zitten	1
Uitnodigingen krijgen	3
Goed lokaal	1

11. Hoe kunnen studentenraden inclusiever en toegankelijker worden?

Meer reclame	27
Meer specifieke informatie	23
Belang deelname benadrukken	3
Technologie gebruiken	7
Nieuwsmail	1
Open vergaderingen	2
Impact stura's benadrukken	3
Begeleiding	5
Veilig gevoel	3
Actief/persoonlijk benaderen/werven	8
Korte 'meningmomentjes'	7
Vrijblijvende vergaderingen	3
Toegankelijke lokalen	3

Thema participatie	1
Samenwerken met gezondheidszorg	1
Meer budget vrijmaken	1
Spontaner over inclusiviteit	4
Verkiezingssysteem vrijer	2
Thema vergaderingen	1
Vast begeleidingsaanspreekpunt bv. coach	1
Lijst mogelijke faciliteiten bekendmaken	3
Luisteren noden studenten	3
Gesprekken over functiebeperkingen met betrokken	3
Informatie via docenten	2
Enthousiasme & creativiteit	1
Vraag/antwoord afstemmen	1
Verwezenlijkingen bekendmaken	1
Motivaties beschrijven	1

12. Hoe zie je je rol?

Tips meegeven	24
Luisteren	7
Feedback over beleid	6
Sterke punten benutten	1
Ervaringen delen	16
Aanwezig zijn	1
Aanmoedigen	2
Modelrol	12
Steun	19
Weg vrij maken	1

Normaliseren functiebeperking	3
Niet speciaal	1
Vertegenwoordigingsfunctie	1

Bijlage 3 Verslag focusgroep 15/12/2015

Focusgroep Studenteninspraak Onbeperkt 15/12/2015

Inleiding door Liesbeth en Meggie rond het doel van het project.

Over gebruik namen:

Respondenten willen beide ervaringen wel nog delen later in terugkoppelingen, maar niet zo dat hun naam later nog terugkomt.

M: Geeft eerst aan wat wij bedoelen met toegankelijke onderwijsraden. Met onderwijsraden of vergaderingen bedoelen we georganiseerde vergaderingen met als onderwerp alles dat studenten aanbelangt en georganiseerd door studentenraden, de instelling of de overheid. Voorbeelden zijn algemene vergaderingen, een raad van bestuur, studentenvoorzieningsraad, werkgroepen of sessies over bv. Examenregelingen, huisvesting, studietoelagen, andere vragen van studenten, Deze vergaderingen kunnen doorgaan op niveau van je opleiding, faculteit, instelling tot op Vlaams niveau. Onze eerste vraag is dan of jullie zelf ook participeren in een studentenraad?

C: Ja ik participeer in studentenraad.

A: Ik niet.

Meggie: wat kan ik me daar dan bij voorstellen C?

C: Ik neem deel aan een heel aantal raden zoals de opleidingsraad. Deze is heel divers samengesteld om feedback te geven op beleid. Dan zit ik ook in de SRA, de Studentenraad Artevelde met alle opleidingen samen. Ikzelf studeer vroedkunde in Artevelde.

A: Ik studeer ... Ik heb al 7 jaar gestudeerd dus ik heb wel een verhaal.

Meggie: Waarom neem je geen deel aan een studentenraad?

A: De laatste jaren zou ik graag meedoen maar er gaat al zoveel energie naar mijn opleiding en het lijkt een heel groot engagement. Mocht ik weten dat er een specifiek werkgroepje is rond inclusiviteit zou ik tekenen maar daar hoor je niks van en dat is jammer. Vorige week hoorde ik dan wel van een focusgroep rond inclusiviteit en aanpassingen maar ik had daar op voorhand niks over gehoord en nu was het al te laat om te participeren. Dit terwijl veel combineren vaak al de drempel is om niet te

participeren terwijl het net die doelgroepen zijn die hun stem moeten laten horen in beleid. Hun stem wordt dus zo weinig meegenomen omdat ze niet kunnen participeren, waardoor ik vandaag ook echt wilde komen.

C: Als je u nu opgeeft voor studentenraad en je zit bv. in de opleiding vroedkunde in Vlaanderen, die is 3 jaar hier, in de rest van Europa is die 4 jaar dus het is heel zwaar. Ik ben in het eerste jaar ook echt gecrasht en nu volg ik dan een rustiger traject zodat ik tijd heb om het te combineren met studentenvertegenwoordiging. Het vele tijd insteken schrikt af, als je veel vergaderingen hebt en dat is te veel. Soms denk ik; als je minder met verkozen mandaat zou werken en meer met werkgroepen dan kan je je specifiek richten op thema's en moet je niet overal en altijd vergaderen. PLUS je weet dan ook dat je iets te zeggen hebt over dat onderwerp. Soms zijn er nu ook vergaderingen waar je niks van weet; je krijgt dan wel info maar houdt mensen tegen dat je bij een mandaat een heel pakket hebt om op te nemen.

Meggie: Wat houdt dat dan in heel veel vergaderen?

C: Binnen de opleiding twee raden, dan op hogeschool per opleiding een raad, van daaruit naar vergaderingen zoals comité preventie maar als er zaken van toepassing zijn op studenten komen die daar voor, plus extern overlegcomité Gent.

M: wat drijft u daarin?

C: Ik heb het altijd gedaan, het is fijn om mee inspraak te krijgen, het zijn vaak interessante discussies of onderwerpen. Zelf ben ik ook introvert en iets doen met als enige doel sociaal bezig te zijn schrikt me af. Als het dan niet goed gaat, zit je daar terwijl je bij een vergadering ook iets hebt van afgelijnd onderwerp en ernaast ook sociaal kunt zijn. Het werkt als een soort van ingang dus. Het is voor veel mensen ook wel fijn dat je iets hebt om over te praten. Ook om te leren om mening te geven en te durven want het is vaak ook bedreigend als je met 30 man zit en dan moet wachten om je mening te geven. Ook wel manier om uit mijn comfort zone te komen zo.

Bepaalde raden zoals de stuvoraad hebben het ook over onderwerpen die me interesseren zoals psychosociale begeleiding, huisvesting, en je kan ook zelf heel specifiek dingen aanbrengen of veranderen. Interessante projecten zoals rond eenzaamheid om activiteiten te zoeken om mensen op gang te helpen. In het overlegcomité Gent ook hetzelfde: het is heel breed, op algemene vergadering toen leek het interessant en ik had er tijd voor dus doe ik het graag.

M: zijn die kleine groepjes (werkgroepen over specifieke thema's) er dan?

C: Die zijn er intern, het zijn mensen die uit de SRA zelf komen. Ze zouden dat veel meer moeten opentrekken naar mensen die geen mandaat hebben. Studenten nemen vaak geen mandaat op omdat ze geen tijd hebben en in die kleinere groepen kan je ze waarschijnlijk wel meetrekken en daar kunnen ze wel tijd voor hebben.

A: Het begint ook met die verkiezingen: daar krijg je één mail rond met 'stel je kandidaat' waarop je denkt 'oh nee' en vervolgens krijg je een mail met kandidaten

waarop je kan stemmen. Je weet van toeten noch blazen, en dan stem je zonder te weten waar die persoon voor staat en als beloning krijg je dan een drankje in de cafetaria. Maar er is dus helemaal geen contact, je hebt ook geen idee bij wie je terecht kan want die hebben zich ook niet voorgesteld. Je stemt gewoon op een naam en moet dan bijna kiezen puur op 'ne schone naam'.

C: Het is zo te anoniem dan eigenlijk.

A: Er is geen moment van voorstelling, ook niet op blackboard, we hebben er geen communicatie over gehad. Tot nu toe werd dan ook niks meer teruggecommuniceerd maar dat is aan het verbeteren, nu al is een verslag gezien in een hoekje van leerplatform maar vorige jaren ook heel weinig communicatie. *Nu is er ook wel een facebookpagina van de algemene studentenraad die je kan volgen.* Dan volg ik dat dus wel en lees ik dat verslag en zie ik of er punten zijn. Het is eigenlijk het minste om het open te trekken en terug te koppelen.

M: Waarom wel en niet participeren;?

A: Te weinig tijd maar ook weinig info en het aanspreken ontbreekt. Ge weet niet met wie je te maken hebt, het vraagt al heel veel sociale vaardigheden om eraan te beginnen. *Onduidelijk dus wat een engagement concreet inhoudt en of ik het er zou kunnen bijnemen, en welke ondersteuning of oplossingen er zijn wanneer dat engagement te zwaar wordt bv wanneer je gezondheidstoestand achteruit gaat.*

C: Zeker via mail is te weinig, wij zijn nu wel een kleine opleiding maar in de introweek doen we al voorstelling. Eigenlijk wel fout moment want je verdwijnt in infostroom maar we doen het wel, later is er ook een vroedvrouwenborrel met iets drinken met oudere studenten. Ook participatiecoach loopt rond en vraagt dan wie het wilt doen. Niet met stemmen omdat mensen zich dan ook vaak al niet gaan opgeven.

A: We hebben geen coach per opleiding, zelfs niemand vertegenwoordigt de opleiding. In de lerarenopleiding ook nooit iets gehoord van "dit is de studentenraad".

C: Getrapt systeem soms lastig maar dan heb je wel iedereen mee, in die zin laagdrempeliger. Met stemmingen wilt ge het misschien graag doen maar is er een grote drempel met die stemmingen dus echt zo veel mogelijk wegwerken.

A: Binnen de lerarenopleiding waren er vier grote groepen waarvan ook bv. niemand vertegenwoordigde. Daar zou iemand herkenbaar moeten zijn die de studentenraad uitlegt en u ook persoonlijk meeneemt. Waar je dan ook mee kan communiceren, zodat het ook iemand is die je kent.

C: Dan is er ook een aanspreekpunt voor specifieke problemen ook. Is het enkel op hogeschoolniveau dan?

A: Ook per opleiding, banaba's vaak wel moeilijke vertegenwoordiging dus alles zit samen in één departement. Wel de bedoeling om uit elke opleiding iemand te hebben maar gebeurt niet.

C: Belangrijk om niet van tussen de opleidingen door direct naar hoger niveau te gaan. Beter op verschillende niveaus werken en niet van individuele mensen naar een raad te gaan: per opleiding toch een studentenraad/opleidingsraad voorzien en van daaruit een paar mensen naar algemene raad anders krijg je geen doorstroom en vallen er opleidingen tussenuit.

M: Het is niet nieuw wat je nu allemaal hoort C?

C: Om niet vanuit studiegroepen mensen te gaan inzetten wel nieuw voor mij, ik ken ook enkel mijn systeem.

A: Slechte communicatie: ook in vorige opleidingen ben ik nooit aangesproken, ook bij banaba creatieve therapie bv. nooit aangesproken.

C: Ik denk dat de banaba bij ons ook niet in de studentenraad zit.

A: Ik ben nog nooit aangesproken of dat er een moment was (*qua info over echt concrete werkbelasting of grootte van het engagement*) en de drempel is dan al heel hoog om er zelf naartoe te stappen.

M: Zo zie je dan enkel een naam op mail.

A: Vanuit KdG wist ik zelfs al niet meer dat een studentenraad bestond.

M: Het gaat dus voor een deel om zichtbaarheid, aangesproken worden of u niet aangesproken voelen, je moet weten hoe je terecht kan of waar je je kandidaat kan stellen.

A: C zit hier nu en andere mensen leggen het u ook uit maar in het begin loop je bijna verloren en veel mensen die al denken "ik kan dat niet" en dan kunt ge niet effkes gaan kijken, niet altijd open voor iedereen dus je kan ook niet even gaan volgen.

M: Dus misschien niet enkel in begin van jaar maar enkele open momenten voorzien?

A: Misschien bv. twee of drie keer een open studentenraad waardoor je die mensen al is kan zien, dan wordt de drempel kleiner om u het jaar erop kandidaat te gaan stellen. Dan zie je ook eens hoe het allemaal gebeurt.

M: Zou het u helpen?

A: Als er open raden zouden zijn en ge weet op voorhand welke punten aan bod komen en er zijn er bij die me echt interesseren dan zou ik ook echt gaan. Door mijn fysieke beperking kan ik bij vermoeidheid ook moeilijk een compleet engagement aangaan. Door individuele aanpassingsproblematiek heb ik wel contact met beleidsmensen rond functiebeperkingen en zo gaat er wel iets van mijn stem door. Ik laat mijn stem op die manier wel horen. Toevallig was het dan ook eens diegene die studentenraden moest opstarten en die zei dan ook van "dat is te veel voor u". Ik heb wel al gedacht "dat is interessant" en iemand willen contacteren maar als je dan ook niet weet wie je moet aanspreken zit daar ook een drempel.

C: Dat probleem van niet weten wie je moet aanspreken, hier hebben we een hele discussie over gehad over de artevelde trui. Als je mensen in het begin van het jaar ziet met herkenbare trui ga je ze bv. misschien wel sneller aanspreken. Mogelijk ook website voorzien met foto's en bv. regelmatig die truien aandoen zodat mensen dat weten van: "die kunnen we aanspreken".

A: Via facebook heb je wel een groep van de studentenraad.

C: Belangrijk maar ook wel moeilijk om iedereen te bereiken zo maar inderdaad belangrijk te weten naar wie je kan gaan en met wie je te maken hebt. Anonieme naam op lijst werkt niet, daar mail je niet naar. Eigenlijk is dat geen studentenvertegenwoordiger.

M: Zijn er nog andere manieren van ondersteuning of aanmoediging die kunnen helpen?

C: Met de studenten van orthopedagogie over gehad; onderwerpen die ons zouden aangaan over functiebeperkingen. Vragen aan zorgcoaches om hen aan te spreken anoniem wel bv. maar als ze u zouden vragen wat je nog nodig hebt zou ik daar wel zeker aan willen meewerken maar binnen de raad moeilijk om met individuele problematieken op te komen. Als mensen u aanspreken wel goed want je bent zo zelf wel iets minder kwetsbaar.

A: Bv. onder studentenraad een focusgroep over aanpassingen waarna anoniem de boodschap verder kan naar studentenraad. Dan moet je niet persé met je eigen ding op straat. Bv. nu ken ik iemand die dezelfde problemen tegenkomt als ik een tijd geleden zoals reacties op individuele aanpassingsvragen. Ik doe daar iets aan maar er zijn veel mensen die niet mondig genoeg zijn om hiermee om te gaan. Binnen sociaal werk bv. discriminerende opmerkingen over functiebeperkingen.

C: Je bent ook soms bezig over mensen zonder dat het over u gaat, ofwel kunt ge dan snedig antwoorden ofwel net zorgen dat die lesgever dat zeker niet te weten zal komen.

A: Zo was er bijvoorbeeld een meisje dus gaan aanklaarten dat ze problemen heeft door overprikkeling bij examens.

C: Had ze dan geen apart lokaal?

A: Dat is ze gaan vragen en dan zegt de studiebegeleidster, ge haalt goede resultaten dus dan is dat toch niet nodig?

Als je die verhalen bundelt zouden deze zaken via de studentenraad kunnen worden aangepakt. Naar inclusief hoger onderwijs staan we nog altijd in kinderschoenen. Beste mensen om daar raad over te geven zijn dan ook de mensen die het zelf meemaken.

M: C, ben je open in studentenraden over je FB?

C: Dat gaat meer algemeen; als je iemand denigrerend hoort doen, gaat het over u en mensen zien niet dat je een functiebeperking hebt, maar staan er niet bij stil dat dit heel kwetsend kan zijn. Ofwel word ik dan kwaad ofwel zal ik net toeklapsen.

M: Als het gaat om aparte werking in werkgroepen; zijn er dingen als student met functiebeperking die je inzet in deze werkgroepen?

C: Ja bv. over eenzaamheid, psychisch, er zijn mensen die er heel open over zijn, ik ga dat misschien minder direct zijn en heb wel iemand nodig om het voortrouw te nemen om dan erbij aan te sluiten. Binnen onze raad is die werkgroep er ook, en durven de mensen die stomme opmerkingen zouden maken dat niet omdat de meerderheid er iets aan wilt doen. Er zijn ook studentenvertegenwoordigers zelf die hier sterk mee bezig zijn ook over bv. faalangst cursussen dat de raad nu uittest. Ook omdat het uit hogeschool zelf komt, dat ze iets hebben van dat ze de medewerkers zelf moeten overtuigen dus beter om dan sterk te zijn. De houding van de hogeschool speelt er ook een grote rol in; het helpt als er vragen of interesse in zijn. Ook als er opmerkingen komen of sfeer van docenten lastig is maakt dat een verschil.

A: Er zijn verschillen ook tussen opleidingen: in haar departement moet het nog altijd een beetje ontdooien. *(Er zijn verschillen tussen departementen binnen dezelfde hogeschool en binnen die departementen ook nog tussen de opleidingen)*

C: Ook faciliteiten op departementsniveau toekennen?

A: Nu ging dat wel goed maar ervoor echt problemen gehad.

C: De persoon van nu weet echt veel en heeft heel veel inzicht.

A: Als het iemand is die de materie niet echt kent, kan dat echt een ramp zijn. Ze zeiden zelfs in de lerarenopleiding: als je dat (bepaalde functiebeperking) hebt, kan je geen leraar worden en dan kwamen er nog bepaalde andere functiebeperkingen bij dus dan kan je het helemaal niet meer worden. Ook qua aanpassingen zomaar afkeuren zonder verder overleg. Ook na de fusie gingen ze zelfs elke aanpassing afkeuren maar toen heb ik ook echt zelf wel actie ondernomen.

M: Heb je in de werkgroep dan een veiligere omgeving, zodat je het rapper kan aankaarten?

A: Ja mogelijk wel, heel jammer dat het niet bestaat, niet vanuit specifieke opleiding toch niet. Bv. dan is er plots die focusgroep maar vanwaar dat komt en ik heb dan begrepen dat het vooral een lector is die ermee bezig is op eigen initiatief. Dan is er ook meer gecentraliseerd een aanspreekpunt maar er is op elk niveau wel iemand maar als je nooit iets voor hebt kom je nooit bij die centrale post terecht. Bij ons zeggen ze als je een functiebeperking hebt, ga je naar de begeleider van de opleidingen, dan bij problemen naar de ombuds en er is nooit een kanaal waar je kan zeggen : "ik wil hier over praten met mensen die echt met gelijke kansen bezig zijn" *(dus mensen die specifiek met gelijke kansen bezig zijn, zodat je via dat kanaal op constructieve wijze kan meewerken aan gelijke kansen, zonder klacht te moeten indienen ofzo).*

C: Het is er wel? Alleen geen bekendheid dan?

A: Det is de bedoeling dat het er is, maar er is geen bekendheid rond dus eigenlijk is het er niet. Zo was er bv. een meisje met autisme en die begeleidster zegt dan ook "dit wordt het dit" en

dan stopt het verhaal al. *(daarnaast hebben ook veel studenten met functiebeperking niet de moed of energie om ertegen in te gaan. Buiten mezelf: Drie van de vier studenten met een functiebeperking zijn afgehaakt omwille van de drempels in de opleiding, de vierde studeert zonder dat de opleiding weet heeft van de situatie maar niet zonder problemen, die overweegt nu 'uit de kast te komen' en is daarvoor bij mij om advies komen vragen).*

C: Of dan is het dit en dan is het dat.

A: Toeval dat ik dan weet: "ik kan daar nog naartoe", maar dat meisje zegt dan: "ik ken die niet dus drempel". Maar misschien zou het helpen als je nu echt studenten hebt als aanspreekpunt; voor/door studenten.

C: Ook helpend als je weet dat zij in hetzelfde bootje zitten; ook al is het andere functiebeperking, je weet dat je een minder stereotypisch beeld tegenkomt, en je kan ook beter advies aanvaarden bv als je weet dat zij er ook ergens inzitten.

A: Peergroup zou dan ook de problemen kunnen bundelen en dan parallel met die werkgroep van daarnet ook onthaalfunctie van die vragen opnemen. Zo kunnen we dan anoniem naar studentenraden doorspelen. Dat is ook laagdrempeliger dan naar begeleider of docent. Zeker over psychische functiebeperkingen, dan moet ik ermee uit de kast komen. Zeker als je dan in een sociale opleiding zit en er worden zo'n opmerkingen gemaakt dan heeft ze al niks meer van "ik ga aanpassingen vragen en dan weten alle proffen wat ik heb".

C: Er wordt dan idd doorgestuurd welke aanpassingen je wilt dus dan kan je er al snel een label opplakken ook al wordt de beperking zelf niet doorgestuurd.

A: Bij het aanvraagformulier voor faciliteiten kon je nu ook vragen stellen die niet op standaardformulier stonden. Het gaat ook manier van communiceren, ervoor werd ook gewoon een beslissing gemaakt en kom maar. Nu heb ik ook gevraagd om samen te zitten om hierover te kunnen bespreken wat er kan en wat niet. Maar om die vraag te kunnen stellen *(om te weten dat het nodig is om die vraag te stellen)* moet je ook al doorheen een loopbaan zijn gegaan, hiervoor kan een buddysysteem wel helpen om ook te weten wat de problemen zijn. Ge hebt dan dus de peergroup waar je studenten hebt die peergroup dragen en vragen kunnen opvangen en zij kunnen het communiceren naar studentenraad zodat er doorstroom is. Die peergroup kunt ge voor studenten met functiebeperkingen doen maar ook voor andere doelgroepen. Ook in opleidingsraden als je telkens een aantal studenten hebt met bv. opleidingscoördinator.

M: fijn systeem maar zijn er ook thema's binnen regulier systeem waarmee je iedereen erin wil krijgen? Rond bv. mobiliteit of thema's zodat stem ook altijd in andere raden komt. Om alle studenten erin te krijgen.

C: In raden eerst algemeen en dan pas naar werkgroepen, als die werkgroepen opengesteld zouden worden zou het positief zijn als je je gewoon kan opgeven en los van functiebeperking of niet kan deelnemen.

A: Werkgroep kan ook themagericht zijn.

M: Welke thema's zouden voor jou bv. belangrijk zijn. Huisvesting bv niet.

C: Voor mij bv. wel want ik heb een slecht kot gehad dus ben ook de eerste om me hiervoor op te geven. Ook zo voor psychosociale begeleiding op school en wat er bv nodig kan zijn. Verschil is dat ik al in raad zit en wel snel in werkgroep geraak maar andere mensen net zo goed mening hebben en niet in SRA geraken. Echt een werkgroep zelf oprichten wordt ook snel gedaan dus bv. zelf gaat ze nu al aankarten om werkgroep voor FB's op te richten op SRA.

A; Ik zit ook al heel lang met dat idee om het te gaan oprichten. *(Niet zelf oprichten, ik loop wel rond met het idee en wil er ook aan meewerken. Idee van werkgroepen die open staan voor alle studenten, niet alleen studentenvertegenwoordigers maar ik weet niet hoe ik dat idee tot in de studentenraad kan krijgen, omdat de drempel groot is om contact op te nemen met mensen die je niet kent. Binnen studentenraad 'functies' creëren voor mensen met specifieke talenten of ervaringen: themaspecifieke werkgroepen, maar ook bv studenten die goed zijn in communicatiemanagement (specifieke opleiding) recruterend voor communicatie van de studentenraad. Zelf ben ik bijvoorbeeld goed in het detecteren en analyseren van probleemgebieden en bedenken van originele oplossingen, out-of-the-box denken, maar ik kan niet zo goed organiseren of contact leggen of communiceren met mensen die het probleem zouden kunnen oplossen. Ik ben bang dat als ik mij engageer voor een werkgroep of raad dat ik al die dingen die ik niet goed kan ook zal moeten doen, en dan wordt het te zwaar.*

M: We hebben het al een stukje over inhoudelijk gehad, we hebben ook al gezegd zichtbaarheid, weten tot wie je te moeten richten, maar ook inhoudelijk en tijd: vraagt veel investering dus misschien goed als het gericht van thema's is, niet te veel investeren zo en dan ook inhoudelijk tot peer to peer voor specifiek studenten met functiebeperkingen om perspectief van problemen te gaan aankarten. Zijn er nog concrete tips waardoor je participatie zou kunnen verhogen?

A: Als je lijstje opsomde van mandaten, heb je ook geen zicht op hoeveel je moet zetelen: er is hele concrete info nodig. Bv. Elke maand vergadering, meestal dat moment, ook als je je vertegenwoordigt nodig om bv. vervangers te hebben zodat je er ook niet altijd moet zijn. Nu al engagement nodig om info te krijgen terwijl je bij de voorstelling echt concrete info zou moeten krijgen.

Aanpassingen in raad

M: zoals C ook zei niet persé aparte werkgroepen maar ook algemeen.

C: Ook ongeacht of je open bent over je functiebeperking, als ze u al kennen dan is het stigma ook veel kleiner. Gewoon al meer mensen erin krijgen. Mogelijk om ze ook op te zoeken via zorgcoaches, persoonlijk gaan aanspreken, "je maakt deel uit van doelgroep die we eigenlijk missen nu" en mogelijk kan het ook gaan om faciliteiten binnen studentenraden zelf. Probleem is wel dat je ze dan labelt maar als je ze dan

faciliteiten geeft helpt het wel. Je krijgt nu ook een extra vermelding bij je diploma bij bepaalde voorwaarden zoals aantal aanwezigheden vergaderingen.

M: Mogelijk maken om dan meer afwezig te zijn, of vervangers in te schakelen.

A: Mochten ze nu aan mij zeggen; "je zit met een buddy in studentenraad, en als je er zelf niet kan zijn kan je elkaar vervangen". Voorbereiden van zo'n vergadering en verwerken is ook het beste door er met iemand anders over te praten. Als je dan ook geen energie hebt om te gaan heb je wel een stem met die buddy. Voor ons worden er wel faciliteiten voorzien voor mensen die vertegenwoordiger zijn die zijn er.

C: Je hebt wel uitzonderingen inderdaad. Voor stages enz. maar je voelt druk als je moet gaan als je dan functiebeperking hebt, je wilt vergadering niet missen of je mist certificaat of dan steek je er moeite in voor niks.

A: Vergaderingen zouden ook al niet tijdens de lessen moeten gepland worden.

C: Meestal zijn ze 's avonds maar andere wel tijdens lessen of overlapping, er wordt wel rekening mee gehouden. Zeker opletten om geen extra opoffering te gaan vragen om lessen te gaan overslaan.

A: Je moet afwezigheid in les ook al verantwoorden bij functiebeperking en als je dan in les ook nog vraagt om voor studentenraad afwezig te zijn dat ze dan niet gaan zeggen van "ah dan kan je wel studentenraden doen". Het beeld klopt dan niet om beide te willen doen.

C: Kan wel als je niet verplicht aanwezig moet zijn, bv. ook info aanbrengen via mail; bv. achter de schermen iets voorstellen, voor veel mensen is een uitleg doen ook vaak eng voor veel volk.

A: Groot deel van autisme bv. heeft ook angst hiervoor.

M: Ook inderdaad flexibiliteit voorzien qua buddysysteem of niet altijd moeten gaan.

A: Als je met buddy hebt voorbereid kan je ook zeggen met buddy van dit wil ik en als je dan zelf de communicatie niet kan doen, kan je het samen doen. Je hebt de kans om het zelf te doen maar wel ook kanaal voor stem door die buddy. Dit kan mogelijk al een grote drempel wegnemen, kan voor veel mensen met sociale beperking ook helpen als buddy een stabiele persoon kan zijn. Over bv. psychische beperkingen ga je ook niet altijd met iedereen over babbelen en als je dan altijd andere persoon moet nemen moet je ook altijd opnieuw je verhaal doen.

C: Als die persoon dan niet zo uw ding is, ook wel oplossingen voor zoeken, want altijd samenzitten als je niet zo goed klikt, werkt niet zo goed.

M: Nu zijn we wel al heel concreet aan het denken. Flexibiliteit, via mail kan bv. ook interessant zijn, of bv. een skypemoment.

C: Of gewoon via voorzitter van de raad, dat je aan één iemand de uitleg kan doen, zodat je er zelf niet altijd in moet zitten maar kan me voorstellen dat het voor mensen

in een drukke groep te veel is om zo'n engagement aan te gaan. Een kleinere groep is dan aangenamer.

A: Qua flexibiliteit, er gaat veel energie in studies.

C: bv. Vergadering kunnen volgen en als je interessante input hebt, via mail of op moment nog bijdragen. Als conference call bv. dit kan heel drempelverlagend werken.

A: Er wordt ook veel verwacht als je mandaat opneemt qua aanwezigheid om uw zegje te hebben. Er zijn veel studenten met functiebeperking met het probleem van vermoeidheid als grootste drempel. Als je dan 's avonds bv. even kunt inloggen, dan moet je ook niet aanwezig zijn, ook veel minder prikkels. Je kan het afzetten als het te veel wordt. Naar mensen met autisme toe is zo'n groepsgesprek volgen vaak al heel zwaar.

C: Aanspreken van mensen moet direct genoeg zijn maar u ervoor opgeven moet anoniem genoeg zijn. Daarom bv. via zorgcoach. Zichtbaarheid van functiebeperking oppassen.

A: Ook algemeen genoeg boodschap brengen; niet iedereen komt naar zorgcoördinator, nog veel anonieme studenten met functiebeperking en dan via bv. blackboard ook heel breed mogelijkheid geven om er mening over te kunnen geven via dat kanaal, anoniem en dan wel mogelijke input. *(Zorgcoach/studentenbegeleider moet ook de privacy respecteren, dus het is niet vanzelfsprekend om studenten te gaan aanspreken juist omdat ze een bijzonder statuut hebben → via algemene kanalen werken die voor iedereen toegankelijk zijn, bij oproep voor studentenparticipatie vermelden dat studenten met functiebeperking aangemoedigd worden om deel te nemen of om contact op te nemen om samen te bekijken hoe die participatie mogelijk kan gemaakt worden).*

C: Dan dus openstellen van werkgroepen, kan voor heel veel onderwerpen, je hoort wat problemen zijn, wat er leeft maar niet iedereen moet naar vergaderingen die over van alles gaan.

Als er dan suggesties zijn over onderwerpen; de twee kanalen inschakelen: werkgroep breed bekend maken en ook via zorgcoach bv.

M: Ook veel studenten inderdaad die zich niet kenbaar maken, het kan ook drempelverlagend zijn om dan bv. eerst zo uw stem te laten horen en dan meer doen.

A: Ja en zo kan je ook mensen leren kennen om een netwerk te vinden. Als je iemand leert kennen die ermee bezig is, en je hebt er ook al is iets goed kunnen doen, kan dat ook helpen om erbij te gaan. Je hebt al zelfvertrouwen nodig voor je kandidaat te stellen op een anonieme lijst maar als je anoniem iets kan zeggen en merkt dat daar iets mee is gebeurd, kan je wel geloven in dat je zelf verschil kan maken.

M: Maar dan heb je dus meer info nodig; concreet; bv. timing.

C: Meer naambekendheid nodig ook, er zijn veel mensen die er nog nooit van hebben gehoord. Bv. VVS meer naambekendheid geven. De studentenraad moet een begrip zijn, moeten dat weten, niet even voorstellingske. Moet ook niet altijd zijn dat ge u

moet kandidaat stellen en dan hele procedure doorlopen maar dat je je ook voor minder grote engagements kunt deelnemen.

M: Ook of het bespreekbaar is om zelf nieuwe ideeën voor te stellen.

C: Dat kan wel echt bij ons; vertegenwoordigers gaan ook problemen aankaarten. Dan komt er iemand af en dan zeggen ze u echt specifiek: "ik heb dat probleem." Vanuit opleiding worden ook soms hogeschool brede problemen aangekaart. Dan ook belangrijk dat je vanuit studenten per klein groepje iemand naar opleidingsniveau hebt en dan pas verder. Eerst problemen spotten en niet direct hogeschool breed.

A: Binnen opleiding bv. nu banaba van 40 man; kleine opleidingsraad die problemen op lokaal niveau kunnen samenleggen zou ook zorgen voor kleinere drempel waar dan koppeling wordt gemaakt. Naamsbekendheid en ook concreet, wat kan je doen, ook kleiner engagement nodig, wat kunnen ze doen voor bepaalde doelgroepen, naamsbekendheid personen zelf.

C: De studentenraad zelf moet ook meer in media komen; maatschappij breed, zodat je weet dat het bestaat. Dat het op voorhand al wat broeit om u in te zetten. Ook die werkgroepen, dat die toegankelijk zijn.

A: Als iets goed draait en er werkt iets, dan mag dat ook in media komen.

C: bv. project rond eenzaamheid.

A: Dan zien mensen ook: dat dient daarvoor omdat mensen nu vaak het nut niet inzien. Terwijl je daarbij dan kan zien dat er ook iets mee wordt gedaan. Nu heerst het gevoel: ge kunt wel zagen in studentenraad maar komt niet altijd uit wat je nodig hebt.

C: Ook moet je vaak heel lang zagen voor je iets hebt. Ook vaak dat het iets is voor mensen na u, vaak over problemen die al voorbij zijn. Dus ook instaan voor latere jaren, opleiding moet nog lang mee.

A: Ook focusgesprekken waar alle studenten van een richting op werden uitgenodigd waar naar mankementen werd gevraagd, waarbij ook studenten van studentenraad kunnen bij zijn. Werd op bepaald moment met coördinator goed ingericht. Toen kende ook iedereen die bepaalde coördinator. Focusgroepen waren een heel goed moment om feedback te geven, het was wel een moment waar je met iemand zit om misschien nog punten van te krijgen. Bv. per opleiding een paar studenten die vertegenwoordigen. Kan bv. onder begeleiding van iemand uit opleiding maar moet niet.

M: We hebben het voor een deel gehad over persoonlijke manier van werven en aanspreken, wat zou het ideale zijn? Hoe zou je graag aangesproken zijn, ideaal gezien.

A: Heel persoonlijk; mensen stellen zich voor, bv. erg als er een infomoment is waar dan niemand van studentenraad is. Iemand die voor die participatie staat, komt zich voorstellen.

M: zou je je aangesproken voelen als er expliciet gezegd wordt; we zoeken studenten met functiebeperkingen?

A; Niet: We zoeken studenten met beperkingen, maar wel; we hebben die die die thema's en bv. dan ook functiebeperkingen ertussen en we zoeken mensen die hun stem kunnen laten horen over specifieke ervaringen. Heel algemeen oproepen dus en dan kandidaat stelling kan je niet weten, ook bv. kansarmen. Voel je je aangesproken?

C: Ook bv. dat je kan vragen naar specifieke mensen bv. zorgstatuut als je specifiek thema wilt bespreken.

M: Ook hier misschien wel dat mensen niet echt zo erkend zijn.

C: Zorgcoach is bv. wel iemand waar je echt verhaal kan doen, bekend gezicht, als die mailt, is dat ook persoonlijk, als je zo iemand hebt is dat gekend gezicht. Zij kan ook inschatten dan wie interessante input kan hebben.

M: Daarbij dus ook de opleiding betrekken of studiebegeleiding?

A: Die mensen ook betrekken maar dat mag niet het enige kanaal zijn. Moet een breed kanaal zijn zodat iedereen het hoort zoals bv. op blackboard.

Liesbeth: Hoe hebben jullie de vragenlijst gevonden?

C: Heel toevallig gevonden, na iets te zoeken op de website bij functiebeperkingen.

A: Heel toevallig ook, blackboard dan wel en eerst via SIHO op facebook.

A: Bereiken is vaak moeilijk, hoe komt het dan dat je ze niet bereikt. Sommige mensen geven het ook snel op als ze probleem zien of kennen hun rechten bv. niet goed. Bv. als begeleider zegt van "hier stopt het qua aanpassingen". Als mensen dan zelf niet op hun rechten staan, dan stopt het daar vaak. Of als je er niet graag mee te koop loopt, dat je niet verder wilt gaan en gewoon stil blijft.

C: Mensen met beperkingen die ook vaak hun rechten niet kennen; bv. ik weet ook niet of het discriminatie kan geven bij solliciteren. Zo'n informatie hebben is belangrijk omdat je ook als groep soms meer rechten kan vragen.

A: Niet alleen inclusieve studentenvertegenwoordiging en hoger onderwijs maar ook maatschappij moet inclusiever; dan heb je zware stem nodig en mensen met het probleem bij elkaar krijgen hiervoor.

M: Iedereen verenigen om dingen gedaan te krijgen. Maar dat is vaak ook een extra vraag als het al veel is allemaal?

A: Energie insteken was nodig want zonder individuele aanpassingen had ik het niet gehaald. Energie nodig gehad om uit te leggen wat bv. autisme is of waarom bepaalde zaken niet gaan voor mij. Als ik er niet voor was opgekomen, was ik er ook niet geraakt. *(Voor mij zou het geen extra vraag zijn om samen te zitten met anderen rond problemen waar ik zowiso tegenaan loop (bv. individuele aanpassingen, stigma's en*

discriminerende opmerkingen of gedragingen van docenten of stagementoren). Waarschijnlijk bereik je veel meer als je hierrond de krachten bundelt. Het is wel een extra vraag om in een studentenraad ook nog verschillende andere thema's erbij te moeten nemen, die op momenten dat je het hoofd boven water probeert te houden echt totaal niet functioneel zijn (zoals vuile toiletten of wat er te eten valt in de cafetaria.)

C: Ook bv. realistisch beeld nodig van wat iets is, belangrijk wat bv. bepaalde beperking is, want door het niet weten vaak heel rare en stereotyperende uitspraken. Als ze beter zouden weten wat bepaalde dingen zijn, zou het ook niet meer zo raar zijn omdat zaken dan logischer zijn.

A: Ook bv. prikkelarme ruimte voorzien en zo ook de mogelijkheid wel hebben om de hele dag les te hebben.

C: Vaak is een stuk van het stigma het idee dat het heel erg is, dat we niks kunnen en alles moeilijk is, maar dat is zever.

A: Maatschappijprobleem maar dat stigma zit ook bij mensen met functiebeperking zelf (*o.a. Zelfvertrouwen*). Ook bv. gisteren was er een gastdocent, en dan ook moeilijker om aanpassingen ook te gebruiken. Maar ik durf ook wel uitkomen voor bepaalde aanpassingen.

C: Ook vaak kleine dingen aanpassen die enorm verschil maken, ook qua hoe er gesproken wordt. Bv. ook prof die heel positief spreekt over beperkingen, zegt niet dat ge niets kunt.

A: Grote nood om ervaringsdeskundigen aan het woord te laten; Nodig om de koppeling maken met de realiteit waar theorie vaak niet voldoende is. Ook durven opentrekken en bepaalde docenten staan er ook moeilijk tegenover maar uiteindelijk ook wel gelukt zodat zij er ook iets positiefs uithalen. Maar die heb je ook nodig. Naar studentenraden toe: inzetten op focusgroepjes.

M: Zou het ondersteunend zijn als er vergaderingen zijn rond specifieke thema's?

A; Ja, bv. ook rond examens.

C; Ja, ook rond faciliteiten, moeilijk in te schatten wat je kan vragen, wat is realistisch en haalbaar?

A: Ook vragen van mensen bij lezingen rond GON en welke faciliteiten dan mogelijk zijn. Mensen die tips kunnen geven, helpt ook vaak al. Ook vaak ouders die meer info krijgen en bv. weten: er is een studiebegeleider, helpt ook wel. Infodoorstroming zo ook verbeteren.

Eigenlijk zouden bv. trainingen zoals faalangst aanpassen voor iedereen moeten werken. Ze moeten dus universeel ook werken zodat iedereen het kan doen. Onderwijs zo ontwerpen dat iedereen er zijn plek in vindt m.b.v. flexibiliteit.

M: UDL is dan dat er beide opties zijn: verschillende zaken aanbieden zodat een cursus bv. zowel op papier als via andere media kan.

C: SRA bv. ook online zelfhulp cursus.

A: De communicatie moet duidelijk zijn, vanuit raden verslagen zodat die ook toegankelijk zijn, ook toegankelijke agenda's zodat je is kan gaan volgen.

C: Ook vanuit werkgroepen misschien kijken naar een manier om informatie te geven over beperkingen. Misschien niet echt een portret maar concreet voorstellen wat iets is; bv. studenten uit werkgroepen. Als iemand dan iets hoort over wat iemand heeft en waar je concreet kan terugvinden kan je dat bv. gaan verzamelen.

A: Net dat probleem om echt specifieke informatie bij een beperking te plakken omdat we bij veel stoornissen eigenlijk één persoon bezig zien.

C: Informatieverstrekking moet meer, ook voor mensen die zelf niet geconfronteerd worden, ook voor studenten.

A: Als je een sociale opleiding doet, dan zorgen dat het er dan zeker instaat. Maar functiebeperkingen zijn zo contextgebonden en zo persoonlijk.

A: Dan kom je ook terug bij die focusgroep waar mensen er open over kunnen zijn.

C: Ook bv. mogelijkheid om lezingen aan te bieden.

A: Ook wel bezig bv. met de Vlaamse Vereniging Autisme om het te integreren maar daar ook mee bezig.

M: Hebben jullie nog vragen of aanvullingen?

..

M en L: heel erg bedankt voor jullie medewerking, we gaan met jullie ervaringen het charter kunnen verrijken!

Bijlage 4 verslag focusgroep 4/2/2016

Focusgroep studenteninspraak onbeperkt 4/2/2016 Mundo-J Brussel

Voorstelronde

N stelt zich voor, ze studeert sociaal werk in Heverlee.

S stelt zich voor, hij studeert management en beleid in de gezondheidszorg. Daarnaast participeert hij ook in een heel aantal raden en commissies als studentenvertegenwoordiger bv. Voor de Gentse Studentenraad en in VVS bv. voor ESU

C stelt zich voor, hij heeft eerst in Hoboken in een CVO eerst systeem en netwerkbeheer gestudeerd en daarna ook programmeren. Daarna is hij naar KdG gegaan maar dat ging niet goed. Nu zit hij in AP voor elektronica en ICT en hoopt hij te gaan voor zijn bachelor. Vandaag net wel veel pech gehad met examenprogrammatie.

Meggie en Liesbeth situeren VVS en het SIHO en dit onderzoek.

M: We zijn eerst gestart met vragenlijsten, daarop kwam veel respons en nu organiseren we dus ook een focusgroep om nog dieper te gaan.

M: Participeren jullie op dit moment en kan je daar iets meer over zeggen?

N: Ik zit nog niet in studentenraden, het is heel vaak niet duidelijk waar ze vergaderen of het is niet toegankelijk. Ik heb wel een vriendin die zeer actief is en ze zit ook in overkoepelende raad. Ik doe dit soort dingen ook heel graag, ik wil ook veel veranderen, ik wil het veel aangepaster zien. Ik wil het makkelijker zien voor volgende generaties en daarom wil ik me ook meer actief maken in raden en in organisaties, kwestie van iets te kunnen veranderen.

M: Gaat het dan vooral over weten waar het doorgaat?

N: Ja, maar ook echt de fysieke toegankelijkheid, Leuven is een oude stad ook, maar eigenlijk is het in heel Vlaanderen moeilijk. Ook als ze nieuwe gebouwen zetten, mijn kot is nu een nieuw van vorig jaar maar het is niet supertoegankelijk. Ik trek mijn plan omdat ik nog vrij mobiel ben maar er is te weinig controle op wat er toegankelijk is en wat niet.

M: Er is dus meer transparantie nodig.

N: Ja en er moet ook gecheckt worden, wie beslist er nu wat er nu toegankelijk is, hoe wordt wat gecheckt dus enerzijds transparantie maar ook echt kwaliteit controleren.

M: En zoiets zou je bv. willen aanklaarten in raden?

N: Ja en ook naar boven toe zodat het doorgegeven wordt, dit is een probleem dat ook op te lossen is zonder zoveel geld.

C: Door wie worden die koten aangeboden?

N: bv. Door studentenvoorzieningen, Casa Cura, er zijn nog andere organisaties,...Maar specifieke omkaderingen zitten heel snel vol en daar moet je ook al een heel zware beperking voor hebben. Die zijn wel echt toegankelijk dus die worden gecontroleerd. Voor de mensen in de grijze zone van handicap maar die wel hun plan kunnen trekken is het moeilijk. Ik heb daar het meeste moeite mee.

S: Ik ben vorig jaar begonnen als studentenvertegenwoordiger voor mijn richting, en dan is er een nieuwe studentenraad voor masters zorg, ergo, management enz. samengekomen medisch sociale wetenschappen. Vriendin van mij was voorzitter van het STUG en daardoor ben ik daarin terechtgekomen en zo dan opgegaan in de Gentse studentenraad en nu zit ik ook in VVS en dan ook voor ESU. Ik vind het heel interessant

en ik heb er de tijd voor. Ik vind het ook heel belangrijk om daarin te participeren en aanwezig te zijn. Ik heb dyslexie en ADD dus in se niet zo erg maar het is wel heel onhandig en je stoot heel vaak op onbegrip bij proffen. Als een student aan prof vraagt om extra faciliteiten, zorgt dat heel vaak voor problemen. Ik heb zelf niet zo veel last hiermee, maar op vergaderingen is het vaak gedoe als dat gevraagd wordt. Er is een gedachtewijziging over heel het systeem nodig zodat ze niet klagen over een extra persoon inleggen. Ik zit zelf ook in de faculteit waar ze het dan zeker zouden moeten kennen.

M: Je vraagt zelf dus ook geen faciliteiten aan dan? Ondanks dat het je zou kunnen helpen?

S: Het is te lastig gewoon, ik heb de capaciteiten om het zo te doen, ik heb wel veel meer tijd nodig om te studeren maar het lukt wel zonder faciliteiten. Ik studeer dan in de bib en dan sta ik gewoon veel meer recht en loop ik meer rond dan andere mensen. Ik pak ook geen Rilatine meer, dat pakt te veel op mijn persoonlijkheid dus ben ik er mee gestopt, maar ik heb wel vrienden die het wel doen en je merkt dat wel.

M: Neem je dan soms actief rol op van die student met functiebeperking?

S: In mijn vergaderingen is er meestal weinig discussie rond onder studenten en meestal wacht ik af, ik heb zelf nog geen actieve rol genomen. Ik zit wel in die commissies maar dat is met uw eigen proffen dus dan is het moeilijk om die rol op te nemen van 'die extra persoon is wel degelijk nodig', want dat zijn uw eigen proffen waar je dan tegenin gaat.

N: Het is ook vaak moeilijk om iets extra te vragen.

M: Het lijkt iets extra maar is het eigenlijk niet.

N: Nee, maar zij doen het zo overkomen.

S: Ze zien het ook als een probleem maar dat is een foute benadering, een faciliteit is geen probleem, het is iets waar je je voor moet willen inzetten i.p.v. Het te zien als extra last of moeilijkheid.

N: Proffen zijn vaak ook overwerkt, alles dat erbij komt is te veel voor hen. Op elk niveau dat probleem zoals met het M-decreet ook zo dat er veel leerkrachten gaan uitvallen.

S: Qua toegankelijkheid hebben we met studenten zelf nog geen problemen gehad, maar ik heb ook geen fysieke beperking maar het is wel heel moeilijk de juiste informatie op de juiste moment te hebben. Ik ben dus niet georganiseerd genoeg om last minute mijn agenda aan te passen of nog documenten te bekijken. Dus ik ben heel afhankelijk van medestudenten om te weten waar ik moet zijn. Voor heel veel mensen met mijn problematiek zit daar het probleem: er komt zo veel meer bij kijken dan de pure vergaderingen en dan nog in combinatie met eigen studies. ADD is ook soms

gebonden met een lichte vorm van autisme. Dat probleem heb ik ook bv. met mijn broer: het is nodig om veel op voorhand te plannen.

M: Dus de drempels voor jou zijn transparantie en het kan helpen om telkens eenzelfde locatie te kennen, ook om op voorhand info en documenten te kunnen zien?

S: Ja, eenzelfde fysieke locatie maar ook 1 platform, nodig om te weten naar waar je moet gaan. De GSR heeft dan bv. 1 ding maar dat zou centraal moeten zijn met 1 overzichtelijke agenda. Dat zou al een grote stap kwijt zijn: dan zeg je gewoon: ik wil naar die vergadering en dan kan je snel kijken.

M: Zodat je niet naar je mail moet kijken of het echt moet vragen aan iemand?

N: Ik bevestig dat ook, je moet nu van overal info trekken, zowel fysiek als niet fysiek moeilijk toegankelijk. Moest je 1 website hebben met alle info voor alle studentenraden zou dat helpen.

C: Zou ook helpen om verantwoordelijke personen te vinden, anders moet je beginnen mailen en bellen en iedereen stuurt je door.

N: En op het einde heeft niemand verantwoordelijkheid en blijf je constant doorgestuurd worden.

M: C, participeer jij in deze raden of vergaderingen?

C: Ik zit in geen enkele raad, ik heb het vroeger wel geprobeerd in middelbaar enz. Maar op dit moment heb ik vooral tijd nodig voor mijn studies want die gaan al in tegen die visuele beperking. Niet evident om elektronica en ict te studeren met zo'n visuele beperking.

N: Inderdaad creatief.

C: Zelfs mijn leraren vragen: "wat kom je hier doen?" Ik zeg dan: "Ik kom mijn bachelor halen", maar er wordt door iedereen op neergekeken van "jij hoort hier niet thuis". Vroeger stond het opperhoofd van de afdeling ervoor open maar hij is nu ook al grumpy. Ik heb het hem ook uitgelegd van de uurroosterproblemen deze examens en hij reageerde nu ook slecht. Ik vroeg nochtans gewoon: "Kan dat dan niet overzichtelijk, gewoon extra kolommetje bijmaken om het duidelijker te maken?"

M: Wat zijn voor jou de drempels dan vooral?

C: Er is te veel rode plakband om door te geraken en ook tijd is een drempel. Bij KdG heb ik ook dingen geprobeerd te veranderen, per examen moet je je faciliteiten opnieuw aanvragen en toestemming gaan halen.

S: Dat is ook zo in Gent, dan moet jij dat eerst vragen aan die prof en dan moet hij dat bij de commissie diversiteit aanvragen en dan moet de juiste dienst een pc gaan halen en dan moet alles nog terug. Veel gedoe dus en proffen zien er tegen op.

M: In uw geval ga je het dan ook niet doen?

S: Nee, je moet al op gesprek, ben daar in eerste jaar wel naartoe gegaan en heb er sindsdien niks meer mee gedaan omdat je dan telkens opnieuw attest nodig hebt. Na dat gesprek heb ik er dus niks meer mee gedaan.

C: Ik heb hetzelfde probleem gehad, ik moet wel zeggen dat het dag en nacht verschil is nu in AP, ze doen hun best. Zo heb ik examens digitaal mogen afleggen en ik heb een groot scherm gekregen. Bij KDG had ik dat ook allemaal aangevraagd en pas op einde van het jaar heb ik iets gekregen, bij mijn allerlaatste examen.

N: Ik heb net hetzelfde, ik kom toe in school en zie dat mijn examen doorgaat in een lokaal dat niet werkt voor mij, een aula waar je omhoog moet. Ik dus terug naar het secretariaat: "ohja dat waren we vergeten". Dan hebben ze me in een ander lokaal moeten steken. Door al het gedoe ben ik ook pas een half uur later mogen beginnen. Dat was niet fair en nog een koud lokaal ook dus ze zijn niet altijd aangepast.

C: Daar krijg je dan ook weer extra stress van.

N: Je wordt er inderdaad niet echt kalm van.

S: Je wordt ook gewoon anders bekeken, jij bent anders en je moet naar een ander lokaal. Dat is ook een reden dat ik het niet meer doe want ik wil dat niet.

M: Daar is het eigenlijk concept van UDL belangrijk: het uitgangspunt is dat iedereen kan participeren door structureel proactief te bouwen zodat er veel minder maatwerk nodig is. Oké er zijn altijd nog dingen die je wel op maat moet doen maar veel andere zaken zoals auditieve ondersteuning zou ook voor veel studenten zonder functiebeperking ten goede komen.

C: Ook bv. dat lessen ook bv. via Mikogo (soort wit product van teamviewer), leerkrachten moesten de serverversie draaien en dan konden ze hun smartboard delen via computer. Zo kon je dus het scherm volgen via je laptop. Iedereen wou daar op dus er is ook echt interesse in dit soort ondersteuning. Stel je leerkracht maakt een tekening, dan moet je maar print screenen.

S: Ook niet iedereen is gediagnosticeerd, dat is ook niet nodig, bv. kotgenote heeft dyslexie dat het geen naam heeft, maar dat kan problematischer worden als ze iets gaat moeten schrijven later.

C: Ook qua leeromgevingen daar zijn die kleurcombinaties niet zoomvriendelijk en het is ook vaak de hel om iets terug te vinden.

S: Ik kan me inbeelden dat dat niet werkt.

M: Er zijn dus veel drempels?

C: Ja, en de school zegt: "Dat is universeel, iedereen gebruikt het en je kan het niet aanpassen, heel tijdsintensief om info uit die websites te halen."

M: We dwalen een beetje af, maar tijd speelt wel een grote rol in die participatie en bij toegankelijkheid. Simon, zijn er redenen dat je zo actief bent?

S: Ik vind het gewoon interessant, ik leer graag bij, ben ook altijd blij om andere studenten tegen te komen en te spreken. Het staat ook goed op uw cv. Het is ook wel iets dat sommige studenten in de eerste jaren heel weinig doen. Te weinig vertegenwoordigers in het begin van studie; tegen einde van de opleidingen wel meer volk geïnteresseerd.

N: We weten er ook heel vaak niet van, hoe zijn jullie organisaties bv. georganiseerd? Ik ken bv. Het SIHO niet en dit heeft wel heel veel met mij te maken dus bekendheid is wel een heel belangrijke factor waardoor ik niet meer deelneem. Terwijl ik wel echt al van mijn 1^e jaar denk dat ik moet zorgen voor toegankelijkheid.

M: Komen er studentenvertegenwoordigers langs in de lessen?

S: Wij doen dat in Gent wel.

N: Wel studentenverenigingen, maar de raden niet. Het komt wel op de borden, "Als je wil vertegenwoordigen: kom je aanbieden". Maar dat is dan voor de bachelor en het is heel onduidelijk of ik weet dat ik van CVO mee mag doen. Ik weet dat nu toevallig omdat ik mensen ken zodat ik weet dat ik mijn mening mag gaan geven.

M: Dus via vrienden ken je de studentenraad, en geef je dan dingen door?

N: Zij kennen me dus weten ook wat ze moeten doorgeven, maar ik vind dat ik ook persoonlijk moet kunnen gaan vertellen wat ik vind. Maar alles is dus zeer onduidelijk.

M: En bij u C, hebben ze ooit contact gemaakt?

C: Nee, er is wel eens een lijst gepasseerd over verkiezingen maar je kent die mensen niet. Je gaat je op de lijst zetten, maar de kans dat je dan verkozen wordt is nihil want niemand kent je.

L: Kan je dan participeren zonder verkozen te zijn ook?

C: Buiten verkozen worden kan je wel je boodschap doorgeven maar als je die mensen ook niet echt kent, is dat ook lastig.

M: Je kent persoonlijk geen mensen?

C: Nee, en ik herken ook geen mensen op de gang zodat ik hen even kan aanspreken. Je vindt vaak wel een mailadres maar dan krijg je nog niet altijd antwoord.

S: Bij ons is het misschien wel heel anders ingericht, de UGent is wel sterk in studenten overall insteken. We spreken mensen aan op de introdagen, studiebeurzen, en we ronselen ook op verschillende momenten. Maar ondanks al dat zijn we wel maar vier man in mijn studentenraad. Dus niet de resultaten die ik zou willen, de mensen weten ook niet wat we doen of wat zij kunnen gaan doen.

M: Dat zou dus ook nog een tip kunnen zijn, om ook info te geven op voorhand over wat er gebeurt.

S: Ook belangrijk om meer erkenning te geven vanuit instellingen, je geeft gezicht aan studenten door commissies. Beslissingen worden daarna dan uitgevoerd maar dan weet niemand dat er iemand bijzat van studenten. Ik kan me inbeelden dat mensen dan niet weten wat wij dan hebben gedaan.

M: Het is dus ook belangrijk om opvolging te zien, resultaat laten zien om te tonen aan mensen: "waarom zou ik nu deelnemen?".

C: Zichtbare resultaten geven want je steekt er energie in. Als je dan kan zien dat er bij een probleem ook gehoord wordt aan gegeven. Als dat gebeurt ook belangrijk om te benadrukken dat er gehoord wordt gegeven. Zelfs kleine zaken aanpakken zoals procedurewijzigingen is soms al te veel gevraagd voor de instellingen.

S: Bij Gent heb ik dat probleem minder maar de vragen komen meestal wel van de universiteit uit, niet vaak een vraag van student naar unief. Niet vaak dat student omgekeerd vraagt om opinie.

M: Het vertrekpunt is dus de unief dat vraagt om feedback maar niet vaak de vraag om zelf iets te ontwikkelen?

S: Ook probleem dat bv. De Gentse Studentenraad afhankelijk is van de unief dus als je iets verkeerd doet of op tenen trapt dan zit je soms al bang of je nog budget krijgt.

N: Eigenlijk is dat onfair dat uw budget daarvan afhangt, dat budget zou onafhankelijk moeten zijn.

S: Algemeen is er dus een probleem, niet alleen voor studenten met beperking maar wel is het een beperking voor alle studenten.

M: Dan zijn er dus ook wel thema's die je niet gaat aanraken?

C: Of stel dat ze uw punten kelderen bv.

S: Als ze beginnen over computers over studenten met 'die problematiek', dan denk je vanbinnen al bij het gebruik van 'die problematiek': "die mensen functioneren gewoon anders, dat is geen probleem."

M: Het gaat inderdaad over hoe je daarover denkt, en hoe je erover spreekt, het is een veranderingsproces.

S: Ook bij mensen die niet gediagnosticeerd zijn, die willen dat ook niet. Zonder diagnose krijg je ook geen faciliteiten.

N: Ik heb ergens nog geluk dat mijn beperking zichtbaar is, ik kan nog rekenen op begrip van mensen maar voor mensen bij wie het mentaal is of niet zichtbaar is, is er vaak veel minder begrip. Op die manier heb ik ook discriminatie meegemaakt tussen een vriendin en ik: zij kreeg geen faciliteiten en bij mij gebeurde er wel veel.

M: Nele, ik hoor je veel zeggen dat je wil meedoen maar zijn er concrete tips waardoor je wel zou meedoen?

N: Meer duidelijkheid: waar gaan ze door, over wat gaan ze, en van wie gaan ze uit. Concrete info dus. Moest ik nu duidelijke info krijgen, ik zou morgen al gaan vergaderen. Je moet wel kiezen in welke thema's je wilt volgen en soms heb je ook meer tijd dan andere momenten; je kan niet alles doen.

M: Welke bepaalde thema's zouden je dan aanspreken?

N: Dit thema: beperking en studeren, beperking en openbaar vervoer (kan ik meerdere uren over bezig zijn), die huisvesting ligt me dan ook nauw aan het hart omdat het heel moeilijk is en ik dan ook een nieuw kot aan het zoeken ben.

M: Dus bij specifieke vergaderingen hierover, zou je je laten horen?

N: Sowieso, ook belangrijk om te weten ook wie er mee doet aan discussie, en wie het organiseert.

S: Ik wil hieraan nog toevoegen, ze vergeten heel vaak te zeggen wat het doel is van vergadering. Diegene die de vergadering organiseren, vergeten vaak te zeggen waar ze naartoe willen. Heel vaak zijn er discussies, werkgroepen, commissies, heel vaak komen die samen en die doen iets. En daar komt een verslag van en dat verdwijnt dan in een archief en er wordt niks mee gedaan.

M: Doelgerichtheid van de vergadering is dus belangrijk.

N: Zodat er ook iets gebeurt.

M: Nele, je bent heel enthousiast en gedreven, ergens wel jammer dat je je stem nog niet hebt laten horen.

N: Ik vind het ook jammer, ik wil ook echt dingen veranderen, zoals feit dat vergaderingen alleen mogelijk zijn als je de trap op kan. Dat is ook gênant; we zijn er voor alle studenten behalve voor u, dat zou ik graag veranderd zien. Nu heb ik nog de drijfveer om daarachter te zitten, misschien over 10 jaar niet meer, het is dus nu het moment voor mij om te zeggen: "dit moet veranderen".

M: Ook tof dat je zegt dat je het wil doen voor de mensen die na u komen. Dat hoor ik vaak als drempel van studenten. Is dat een drempel voor jullie?

N: Ik ben het al lang gewend om daarvoor op te komen, het is gewoonte.

S: Je kan alleen maar beter proberen doen, je moet niet achteruit lopen.

M: Hebben jullie weet van specifieke vergaderingen of commissies?

S: Bij ons gaat de cel kwaliteitsvol onderwijs hier wel over en per faculteit. Dat wordt ook wel verder uitgewerkt binnenkort. Ook bij de voorbereiding voor de instellingsreviews. Er komt zo wel heel veel werk bij 1 onderdeel.

M: In de vorige focusgroep kwam ter sprake dat u persoonlijk aangesproken voelen om te komen, mogelijk zou helpen. Zou dat helpen bij jullie? Bv. S je zegt, jullie maken je bekend. Bv. N: hebben je vriendinnen je al aangespoord om erin te komen?

N: Jaja, ze zeggen dan: "je moet echt afkomen", "keigoed als je meekomt", maar dan op het einde volgt heel vaak: "ah nee dat gaat niet, het lokaal is niet toegankelijk". Ook verschil wat toegankelijk is tov. Wat voor jou toegankelijk is. Daar wil ik ook verandering in zien, niet persé hele gebouwen, wel kwaliteitsvollere controle. Kan ik me erg aan ergeren als je zelf aan de voordeur al niet binnen kan.

M: Ik heb ook een collega die een rolstoel heeft en ook al veel mee meegemaakt met zeer weinig toegankelijkheid, niet evident.

N: niet evident in België. Soms lachwekkende zaken zelfs in Gasthuisberg Leuven wordt de gehandicapten wc soms een kuiskot in de wc's.

Pauze

M: Jullie hebben eigenlijk al heel veel gezegd, maar voor de charter zijn die concrete tips van belang en wil ik die vraag misschien ook aan C stellen? Hoe zou het voor jou zinvol/haalbaar zijn?

C: Structuur inderdaad qua informatie wie, wat, waar, hoe, en inderdaad dat als er iets gebeurt, dat je merkt dat er gehoor is. Ook al is het: "nee, we doen het niet, dan weet je dat tenminste en waarom". En vermindering rode plakband van belang bij aanvraagprocedures enz.

M: Wat bedoel je daar dan precies mee?

C: Op dit moment veel bureaucratie en regeltjes bv. hulpmiddelen; er is voor mij een tv-leesloop aangevraagd, al in juni en die is nog altijd niet hier. De aanspreekpersoon is ook nog tot onbepaalde duur afwezig dus wordt op lange baan geschoven. Dat moet dan ook eerst via het ministerie.

M: Dat moet via de cel SOL, speciale onderwijsmiddelen.

C: Grote kans daarop en dan best naar VAPH.

S; Ook belangrijk ding: het laagdrempelig houden van geven van info, en die info dus centraliseren. Ook opgedeeld in topics en dan de optie creëren dat mensen commentaar kunnen geven zodat mensen al klachten kunnen geven, anoniem en misschien niet volledig zichtbaar maar dat ze dat al kunnen geven op digitale manier. Zo frustraties uiten zodat studenten er iets mee kunnen doen zodat wij dan bv. bij VVS kunnen zeggen: "we hebben dat en dat al gekregen dus we hebben ondertussen een heel dossier."

M: Digitale transparantie dus? Ook zodat je weet welke persoon je kan contacteren?

S: Zelfs niet echt die persoon contacteren, maar gewoon naar het topic kunnen gaan anoniem zodat je je verhaal kan doen.

N: Goed idee, dat voel ik wel, moest ik ergens mijn verhaal of problemen kunnen ingeven. Toegankelijke huisvesting nodig; ik wordt nu van kast naar de muur gestuurd. Ik kan nergens terecht met verhaal, ik heb ook nog altijd geen kot gevonden, forum zou me hierbij kunnen helpen.

S: Ook niet alleen binnen raden, maar algemeen ook is er niet echt iets bij. In Gent heb je wel even die innovatiedagen maar dat zou eigenlijk continue stroom kunnen zijn waar je als unief of studentenraad keuze kan maken naar waar je veel feedback over krijgt. Zo zou je ook veel sneller van lokaal niveau problemen signaleren: zo kan iedereen meer studentenvertegenwoordiger zijn.

M: Is dat ook een taak als student met beperking om je stem te laten horen? Ook al is het 'maar' via een forum; zijn er nog meer studenten met beperkingen die er voor moeten opkomen?

S: Als je begint met studentenvertegenwoordiger zijn, heb je direct al heel veel verplichtingen. Het wordt snel veel te veel, zeker voor studenten met functiebeperking die dan nog 5 andere drempels moeten doorstaan.

M: Dus een tip voor het charter: iedereen moet niet aan alles participeren maar korte momenten of bevestigingen zoals stembestemming om opinies te peilen.

N: Iets dat voor iedereen bereikbaar is.

S: Het kan iets heel simpel zijn: je kiest per faculteit en dan topic waar probleem is. Kan interessant zijn voor uniefs zelf om dit te organiseren, veel problemen voor mensen met Facebook is er regelmatig iets waar studentenraden minder mee zijn en dat eigenlijk.

N: We zijn ook in de minderheid.

S: Het gaat ook vaak over heel concrete zaken zoals locaties, zaken, cursussen, dat zou je op anonieme manier moeten kunnen brengen. Als je dat tegen studentenraad moet zeggen is dat moeilijk want zo is het niet anoniem en je ziet die prof nog. Als studentenraad ook mogelijke manier na moeilijk examen, stuur is allemaal naar die link en zeg is wat je ervan denkt.

N: Of we verbinden de proffen rechtstreeks met de fora, dan zien ze alles direct, geen tussenpersoon nodig. Als het anoniem is, gaan studenten zich ook wel veiliger voelen. Proffen moeten allemaal toch via een leeromgeving.

S: Per vak dan eigenlijk rechtstreeks en anoniem feedback geven.

M: Dat zou nu voor sommige proffen wel moeilijk liggen; altijd lastig voor hen.

N: Ze moeten er zelf niks mee doen maar het moet wel anoniem kunnen.

S: Door specifieke functiebeperking te vermelden wel vaak dat ze het al weten.

M: Op verschillende manieren participeren, digitaal, kort, zijn er nog dingen die er voor zouden kunnen zorgen dat jullie zouden participeren? Bv. Buddysysteem?

N: Dat zou bij mij de drempel verhogen, die vriendin woont ver, dan moet je al zien dat je een dag vindt. Wel goed als je kan bespreken wat er kan gezegd worden maar de drempel is eigenlijk dat je gewoon zelf impulsief zou moeten kunnen zeggen; ik ga nu alleen.

M: Zou vergaderingen voorbereiden met anderen helpen voor jullie?

C: Ja, dan heb je een klankbord en kan je je mening reflecteren, ken nu niemand die daarvoor kan dienen.

M: Dus de steun van iemand anders kan wel helpen qua aanmoediging?

C: Wat voor de een hulp is, kan voor iemand anders zijn "laat me gerust".

S: Hangt er ook van af door wie je dat laat doen.

C: Ik heb ook heel lang gezocht naar huisvesting, uiteindelijk dan een organisatie gevonden dat me geholpen heeft om te zoeken. Voor mij is mobiliteit belangrijk, net als huisvesting.

M: Dus als er dingen rond dat thema bv. gebeuren?

C: Dan zijn die voor mij heel belangrijk.

M: Hoe zou je op de hoogte willen worden gehouden rond thema's? Hoe zou je dat ideaal zien passeren?

N: Via mail, facebook, uithangbord, zo zichtbaar mogelijk.

C: Of via een soort listing op forum of website. En stuur die door zodat mensen kunnen zien wat er al gebeurt.

S: Ook centralisatie nodig zodat je alles tegelijk kan zien en om tegelijk ook op te passen voor spam.

C: Eerder op website aanduiden zodat je kan kiezen: "ik schrijf me in om mails te ontvangen over bepaalde nieuwsbrieven/topics".

S: Mail kan helpen maar je krijgt al zodanig veel mails= je leest ze niet meer.

N: Ik krijg ook vaak te veel nieuwsbrieven, ze gaan dus systematisch de vuilbak in.

S: Eigenlijk beter bij inschrijving al thema's selecteren waarin je geïnteresseerd bent. Dus specifieke en gerichte info krijgen als mensen dat aangeven.

N: Ook elk jaar nieuwe info nodig want interesses van mensen veranderen ook wel dus je kan het wel vragen bij elke herinschrijving.

S: Je bent ook met andere dingen bezig.

N: Alleen de hoognodige dingen gebeuren want voor de rest heb je die vrije tijd om te ontdekken. 1^e jaars maken zich dus inderdaad immers nog minder zorgen over hun vertegenwoordiging.

N: Studentenvertegenwoordigers die op me zouden afkomen daarbij hangt het ervan af hoe ze afkomen, want flyers gaan bv. Direct de vuilbak in. Maar zelf naar u komen met praktische info en mail laten opschrijven dus gewoon doel meegeven. Ik geef mijn e-mailadres en dan kunnen ze mailen op een goed moment= veel praktischer.

C: Dus iedereen contactgegevens laten geven.

S: Net mailadressen verzamelen en omgekeerd dus mail sturen op goed moment; wij zijn van de studentenvertegenwoordiging; met concrete info: dat is duidelijker dan face to face.

C: In voorbijgaan zijn de mensen ook gehaast.

Het is zo dus een tussenweg tussen de twee. Je denkt zo ook aan het milieu en ook sociaal werkt het beter. Het moet iets tussenin zijn dus contactgegevens rechtstreeks gebruiken met specifiek doel en geen flyer in de handen duwen. Wel dat contactkaartje behouden want dat kan wel een aantal mensen aanspreken. C: Het is het digitale tijdperk.

S: Op deze manier gaan we ook iets iets methodologisch aanpassen omwille van inhoudelijke nut i.p.v. puur technologisch: het is gewoon een betere aanpak.

Nog afsluitende opmerkingen/vragen? Nee.

